UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Prætorijs stipulationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

LEX XVI.

SI ex pluribus. Acceptilatiõe facta vni ex pluribus reis debẽdi, ceteri liberantur, ſicut ſolõne. h. d. Opp. gl. de l. ij. §. ſi tamen. ſ. de ver. obl. Dicit gl. hic fuit facta acceptilatio in rem: ibi in perſonam. Sed dic, vt ibi, q2 ibi non ſunt duo rei, vt ibi no.

§. Si iudicati. Opp. de l. ꝛ per iuſiurandum. §. ſi legatorum. ſ. eo. Gl. ſoluit duob9 modis. Tu dic vt ibi dixi.

LEX XVII.

QUi hominem. Pars vnius ex reb9 alternatiue debitis põt p acceptilationem ab obligatione ſubduci. h. d. Aduerte, q2 eſt difficilis. ¶ Opp. q2 quinq3 ſolutis in nulla parte contingit liberatio. l. ſi ſtipulatus. §. qui decem. ſ. ti. j. ꝛ l. ij. §. j. ſ. de ver. obl. ꝛ l. ſi non ſortem. §. ſi decem. ſ. de cond. inde. Huius timore hec lex legit̃ duo. mod. Primo, q2 hec ſit alternatiua legis, non hoīs: ꝛ ſic loquatur in obligatione ſimplici, nõ alternatiua: vt q2 debes mihi hoīez ſimpliciter, vel debeas decem ſimpliciter, ꝛ ſm hoc non obſtant 9ria, que loquunt̃ in obligatione alternatiua. Alio modo legitur, ꝛ iſta congruit magis huic litere, quod hic loquat̃ in obligatione alternatiua. Sz glo. non ſoluit hoc 9rium bene, nec hic, nec alibi. ideo dic, ꝙ aliud in ſolutione, vt in 9rijs, aliud in acceptilatione, vt hic. Rõ, ſolutio partis non parit liberationem, ne ſi ſolueretur pars in alia re, ſequeretur inconueniens, quod ponitur in l. in executione. §. p parte. ſ. de ver. obl. quod inconueniens non põt habere locum, qñ quis liberatur per acceptilationem, vt hic. Idem in eo, qui a parte abſoluitur per ſnĩam. l. ij. §. ſi tñ hominem. ſ. de ver. obli. ꝛ ibi Pe. hoc t3, ꝛ ibi dixi.

LEX XVIII.

1 ☞ Officium iudicis, ꝛ actio in rem nouari poteſt.
2 Obligatio, ꝛ acceptilatio, qñ hoc agitur, nouari põt.
3 Uerba ſuperflua appoſita in 9ctu ad maiorem declarationem, non iuuant 9ctum.

a **EX vno. §. Eius rei.** [a] Not. ex hac l. † ꝙ
1 officium iudicis, ꝛ actio in rem põt nouari: quod qualiter intelligat̃. j. dicam titu. j. l. j. Secundo not. quod
2 obligatio, ꝛ acceptilatio qñ hoc agitur, põt porrigi ad oẽs obligationes, etiam quas quis ignorauit, ſi hoc agatur. ¶ Oppo.
3 † ꝙ hic ſint aliqua verba ſuperflua. Glo. Inſti. quib. mo. tol. ob. §. j. hoc fatetur, tñ non eſt incongruum, quod in 9ctibus apponantur aliqua verba ſuperflua ad maiorem declarationem. l. q̃ dubitationis. j. de reg. iu. Sed Sceuola[b] reprehendit Gallum Aquilium de ſuperfluitate, ꝛ breuitate in illa forma teſtamenti, quam dedit in l. Gallus. ſ. de lib. ꝛ poſth. Op. ꝙ res mea non põt pmitti mihi. l. nemo rem ſuam. de verb. obli. Dicit glo. hic non promittitur res mea, ſed pretium rei mee.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Eius rei. Uide quod no. Bar. poſt gl. in l. Aurelius. §. Meuia. ſ. de lib. leg.
b Alex. Sed Sceuola. Adde glo. ꝛ ibi Barto. in l. vt rñſum. C. de tranſac. quod no.

LEX XIX.

SI accepto latum fuerit. Opp. ſ. eo. ti. l. an inutilis. in prin. Solue, vt ibi dic tur.

LEX XX.

1 ☞ Numeratio, non requiritur, vbi acceptilatio interponitur, ꝛ ei non põt opponi exceptio non numerate pecunie.

1 **SI accepto fuerit.** † Not. ꝙ vbi apponitur acceptilatio, non requirit̃ numeratio, ꝛ ei nõ põt opponi exceptio non nume. pec. Et adde hanc legem p caſu ad id, quod dixi. ſ. ti. j. in l. ſi ex pluribus. in prin.

LEX XXIII.

1 ☞ Statuto ſtante ꝙ nullus poſſit emere frumentum ſub penã, an idem de venditore ſtatutum intelligatur.

SI ego. Reſoluta vna parte 9ctus, totus 9ctus reſoluitur. h. d. ¶ Op. de l. cũ emptor. ſ. de reſcind. ven. Dicit gl. hoc non contingit natura acceptilationis, ſed magis ptãte conuentionis. ¶ Item op. [a] de l. ſi conuenerit. ſ. de pac. Sol. gl. hic erat tres integra: ibi non. Uel tu dic br̃, quod ibi remiſit pretium animo donandi: hic non. Et eodem modo ſolue 9rium de l. ſi tibi habitationem. ſ. loc. ¶ Item op. de l. ſed Celſus. §. ſi fundus. ſ. d 9h.
b emp. Sol. vt in gl. Ulti. no. [b] hanc legem ad queſt. † cauet̃ ſtatu-
1 to, [c] quod nullus poſſit emere frumentu3 ſine licentia officialis,
c de vẽditore nihil d̃t, an idem videatur ſtatutũ in venditore: Hic tex. cum ſi. facit ꝙ ſic. Pro hoc. C. de indi. vidui. l. ſi. vbi ſtatutũ in muliere, intelligitur de viro. Pro hoc vr̃ expreſſum. C. de cu pref. ex luc. daph. l. j. lib. xj. In 9rium facit. C. ſi quis alte. vel ſibi. l. vlti. Sed ſi rõnes legis conſideras, non eſt 9.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Item op. Et vide omnino Bar. poſt gl. in l. ſi conuenerit. hic alleg.
b And. Barb. ¶ Ulti. no. No. ꝙ ſtatutum loquens de venditore, ☞ h3 locum in emptore, vide Bart. in l. ſi. C. de indi. vidui. Bal. in l. nemo. C. de ſacroſ. ecc. ꝛ l. ſi conuenerit. ſ. de pac. hic eſt, quod ſi naturalis non ſuccedit patri, nec pater filio naturali, vide tex. ꝛ ibi Bal. in auth. l3. C. de natu. liber.
c Ale. ¶ Cauetur ſtatuto. Adde Bal. in l. vnic. §. ſi. C. de cad. tol. ꝛ ibi dixi. ꝛ l. nemo martyres. C. de ſa. ſan. ec. Adde, ꝙ do. Abb. Sicu. in c. j. p gl. ibi in verb. ab excõicatione. verſ. ſcdo ex gl. ex loc. dicit, Collige ex gl. ꝙ pena appoſita in vno ex correlatiuis, non extendit̃ ad reliquũ. vbi gl. vult, ꝙ pena appoſita in vno ex correlatiuis. ſ. 9ductori, non extendat̃ ad locatorẽ. Et ad idẽ eſt alia gl. iuncto tex. in cle. de 9ſan. ꝛ affi. vbi apponit̃ pena 9henti matrimoniũ cũ moniali, ꝛ eadẽ pena replicat̃ in ipſa moniali, q̃ſi pena appoſita in maſculo non habeat locum in ipſa femina 9hẽte. Et vide ibi gl. in ver. 9. refert tñ ꝙ hic Bar. ꝛ in d. l. ſi. t3 p̃ 9riũ. Uñ facit diſtin. no. ꝛ 9cludit idem Ab. ꝙ aut non eſt oĩno eade3 rõ in correlatiuis, ꝛ non d3 pena extendi, vt p3 ꝛ no. in c. ſuper. d vſur. vbi pena appoſita mutuanti ad vſuras, non tñ extendit̃ ad recipientẽ, q2 nõ eſt eadẽ rõ, vt ibi no. ꝛ ſic refert qd̃ voluit Bart. in d. l. ſi. l3 hic ſimpliciter loquat̃. Aut eſt eadẽ rõ, puta vt frumẽtum, vel ſimile nõ vendat̃ ſub pena, ꝛ tunc eadem ſit emptori, ꝛ venditori. ꝛc. vide ibi p eum. ꝛ vide que dixi poſt Bar. in d. l. nemo. C. de ſacroſ. eccl. ꝛ vide Pe. de Anc. in cle. j. de heret. ꝛ vide Bal. in l. j. C. de ſer. com. ma. vide Bar. in l. bona fides. ſ. de ac. emp. ꝛ Bal. in l. dolum. C. de peric. ꝛ 9mo. rei ven. ꝛ Bal. in aut̃. qui ſemel. C. qũo ꝛ qñ iudex. ꝛ vide poſt Sali. que dixi in l. ppe- randum. §. j. C. de iudic. adde an correlatiuorum ſit idem ius, Bal. conſ. xiiij. lib. ij.

De pretorijs ſtipulationibus. Tit. v.

LEX I.

PRetoriarum. Hec lex diuidit̃ in ptes quatuor. Primo, ponit diuiſionẽ ſtiplõnũ. Secundo, quãlibet diuiſionis pſequit̃. Tertio, d̃t qualiter debẽt interponi. Quarto, ad cui9 iuriſdictionẽ ſpectat cognitio ſup eis. Scd̃a ibi, iudiciales. Tertia ibi, ſtiplõnũ. Quarta ibi, qd̃ ſi ſit. ¶ Op. hic ponit̃ p̃toria vt genus, iudicialis, vt ſpecies, ſed iſte ſunt ſpecies coequeue. l. v. ſ. d ver. obl. ꝛ Inſt. de diui. ſtip. ergo male d̃t hic. ¶ Et eode3 mõ op. de cõibus, Dicit gl. diuerſimode accipit̃ iudicialis, ꝛ cõis hic, quã ibi gl. hic, ꝛ in d. l. ver. obl. ꝛ Inſt. de diui. ſtip. pſequit̃ ſuum errorem. Non. n. bñ intellexit diuiſionẽ ſtipul. vt dixi in d. l. v. Sz quantũ ad ppoſitum dico, ꝙ eodẽ mõ accipit̃ p̃toria ſtiplõ hic, ꝛ ibi. ſ. que eſt introducta ab edicto pretoris. Ad 9riu3 dũ dicis, ergo eſt ſpecies coequeua ad iudicialem. rñ. ꝙ ibi ponit̃ diuiſio ſtiplónum in gñe: ſed hic diuidit̃ ſolum illa ſpecies diuiſionis ſtiplõnũ p̃toriarũ: ꝛ iudicialis, ibi accipit̃ vno mõ, ſc3 inuenta a Iuriſcon. vel ab alijs peritis viris, non a p̃tore: ſed hic loquit̃ de iudiciali, hoc eſt, de inuenta a pretore, vt iudiciũ ſit ratũ: merito ẽ q edam ſpecies iſtius gñis ſubalterni, quod eſt p̃toria ſtiplõ, ꝛ eodem mõ dico de cõi. ¶ Item op. ꝙ ſpecies ſtiplõnũ ſunt quatuor, vt hic. ibi d̃r, quod eſt vna tm̃, quare male. Rñ. ibi diuiduntur omnes ſtipulationes, hic vna tm̃

1 ☞ Stipulatio iudicialis d3 dici omnis ſtipulatio pretoria, que reſpicit effectum ſententie. Item ſtipulatio de nouo opere demoliendo.
2 Cautionalis ſtipulatio large põt dici omnis ſtipulatio.
3 Stipulatio cautionalis a iudiciali in quo differat.
4 Stipulationes pretorie ſeu cautionales habent inſtar actionũ q2 ab initio extorquemus, ꝛ principaliter peti pñt, ita etiam ſtipulatio rem ratam haberi.

5 Contrahens tanquam procurator, cogitur vel oñdere manda-
tum vel cauere de rato.
6 Stipulationes pretorie non nouant primam actionem, ſed il-
lam nouationem faciunt, quam facit litis conteſtatio, ꝛ ſen-
tentia.
Stipulationes, que ex neceſſitate interponuntur, non nouãt, niſi
expreſſe agatur.
7 Stipulatio legatorum interpoſita, hoc acto vt nouatio fiat, quid
nouet.
8 Stipulatio, rem pupilli ſaluam fore, interpoſita, nouat actionẽ
tutele.
9 Stipulatio, rem ratam haberi, nouat condõnem indebiti, que
competeret ꝯ procuratorem.
Condictio indebiti nõ datur, qñ ſolutio fit in iudicio iudice pre-
cipiente.
10 Stipulatio damni infecti interpoſita animo nouandi, nouat in-
terdictum quod vi aut clam.
11 Exceptio an nouetur.
12 Stipulationes de iudicio ſiſti, ꝛ alie, quare dicantur commu-
nes.
13 Facere quem ſecurum, ꝛ facere quem cautum, idem importat.
Promittens facere quem ſecurum, liberatur promittendo per
ſimplicem ſtipulationem.

§. Iudiciales.

Dicitur hic, ꝙ ſtiplõ iudicialis dr̃, que interponit, vt ſit ratum iudiciũ
vel iudicatum ſolui, ꝛc. Stipulatio iudicatum ſolui, interponit,
vt ſit rata ſñia, non vt ſit ratum iudicium. Dicit gl. concedo, ꝙ
1 hic accipitur pro ſñia, † ꝛ ideo omnis ſtipulatio pretoria, que re
ſpicit effectum ſñie, dʒ dici iudicialis: ꝛ ideo ſtipulatio de noui
ope. nun. interponitur de opere demoliẽdo, quatenus per ſñiaʒ
apparebit iniuſte edificatum: ꝛ ideo qꝛ reſpicit effectum ſñie, iõ
2 dr̃ iudicialis. l. ſtipulatio. §. hʒ aũt. ſ. de no. ope. nunc. ¶ † Item
dr̃ hic cautionales, ꝛc. Contra, communis ſtiplõ põt dici cautio
nalis, vt. j. ver. ꝛ ſciendum. Sol. Concedo, qȯ largo modo ſumen
do omnis ſtiplõ põt dici cautionalis: ſed hic accipitur ſtricte.
¶ Quarto, in quo differt cautionalis a iudiciali: Rñ. qꝛ cautio-
nales non interponuntur, reſpectu alicuius ſñie, ſeu iudiciales
3 ſic. ¶ † Item dr̃ hic, ꝙ iſte cautionales hñt inſtar actionũ. Que
ro, quid eſt hoc dictum: Dicit gl. qꝛ ſicuti per actionem agimꝰ,
vt quid nobis detur, vel fiat, ꝛ ab inuito extorquemus, ita iſtas
ſtipulationes exigimus ab inuitis. Fallit in ſtiplõne, rem rataʒ
haberi, que non exigitur ab inuito. l. inuitus. §. pena. ſ. de ꝓcu.
vbi cauſatiue cogitur cauere quis de rato, ſi vult admitti nõ ꝑci
ſe. Dy. reprehendit hanc gl. Nam nec alie ſtiplões, de quibus
hic loquit, exiguntur ab inuito, vt pʒ in ſtiplõne legatorum, quã
nõn cogitur preſtare ille, qui vult pati immiſſionem in poſſeſſio
nem. Idem in ſtiplõne damni infecti. l. pretor. in prin. ſ. de dã.
infec. quare Dy. ſuſtinendo gl. dt ꝙ gl. habuit hunc intellectuʒ,
quod omnes ſtiplões, de quibus hic loquitur, pñt principali-
ter peti: ꝛ ideo habent inſtar actionis, preterquã ſtipulatio reʒ
ratam haberi, que non petitur principaliter, ſed per modũ exce
ptionis quis eam conſequitur. ita voluit dicere gl. Credo, ꝙ gl.
habuerit hunc intellectum, tñ ego puto quod idem fit in ſtiplõ-
ne, rem ratam haberi, quod in aliis, vt poſſit principaliter peti.
Nam hic non loquitur in ſtiplõne rem ratam haberi, que inter
ponitur in iudicio. Illa. n. vel eſſet iudicialis, qꝛ reſpicit effectũ
ſñie, vel eſſet communis, qꝛ reſpicit ꝓceſſum ꝛ ſñiam, ſed loquit
de ea, que interponitur ex̃ iudicium, vt puta qñ ſoluitur procura
tori, vel qñ interponitur ſuper alio actu, qui fit extra iudicium,
4 vt apparebit ex eadem gl. Pone, ꝯtraxi tecum[a] tanquam cũ ꝓ-
a curatore, vel ſolui tibi tanquam procuratori, poſſum agere ꝯ te,
vt oſtendas te procuratorem, vel caueas, de rato. Caſus eſt hic,
vbi dicitur, cautio habet inſtar actionis, hoc eſt, poteſt exigi ab
inuito per officium iudicis. Probo, ille, qui vendidit tanquam
creditor, debet docere ſe creditorem eſſe. l. j. C. credi. euict. pi. nõ
deb. ita qui contrahit vt procurator, oportet docere ſe procura
torem eſſe, ꝛ ibi Iaco. But. hoc tenebat. Item, ille qui vendidit
nomen vt creditor, dʒ probare ſe creditorem eſſe. l. ſi nomen. ſ. d
here. vel act. ven. Item ille, qui locat vſufructuarius, dʒ docere
5 ſe vſufructuarium. l. ſi quis domum. §. j. ſ. locat. Ergo † eodem
modo procurator, qui contrahit vt procurator, debet docere ſe
procuratorem, vt hic: vel caueat de rato, vt hic, ꝛ l. j. C. de proc.
ꝛ ideo non eſt dicendum ꝙ id, quod dr̃ hic, fallat in ſtipulatione,
rem ratam haberi. qꝛ eſſet dicere, ꝙ Iuriſconſultus male dice-
6 ret hic. ¶ Item dr̃ hic, † fiat nouatio. quero, que nouatio fiat per
iſtas ſtipulationes: Duplex eſt opi. Quidam dñt, ꝙ fit nouatio,
hoc eſt, noue actionis adiectio, quod prima non tollatur, ſicut in
nouatione, que fit per litis conteſtationem, ꝛ per ſententiam, vt
dixi in l. aliam. ſ. de nouatio. Alii dicunt, quod fit nouatio pro-
prie. Prima opinio eſt vera. Nam iſte ſtipulationes, que ex ne-
ceſſitate interponuntur, non nouant, niſi expreſſe agatur. l. pe. j.
eo. probatur in l. ſi Stichum. §. legata. ſ. de nouat. Quero, poſi-
to quod eſt actum, quod interponatur animo nouandi, quid no
7 uabitur per iſtas ſtipulationes: Et † primo quero de ſtipulatio-
ne legatorum, quid nouet, qñ hoc agitur: Rñd. nouat actionem
ex teſtamento in euentum condõnis, vel diei, d. l. ſi Stichum. §.
legata. ſ. de noua. Gl. dt verum, ꝙ nouat euentum conditionis,
qñ legatum erat conditionale. Item in euentum diei, qñ hoc eſt
actum. Poteſt enim agi, vt obligatio in diem nouetur inconti-
8 nenti, vt dixi in d. l. ſi Stichum. §. legata. † Item hec ſtipulatio
poteſt interponi ſuper legato puro. l. hec ſtipulatio. in princ. ꝛ l.
etiam. ſ. vt lega. not. ca. ꝛ tunc nouaret incontinenti ſine dubio.
9 † Secundo hic videamus in ſtipulatione de tutela, quid nouet,
ſi hoc agitur: Rñ. iſta eſt ſtipulatio, rem pupilli ſaluam fore, que
nouat actionem tutele, que dʒ oriri tutela finita. l. ſi pupillus. ſ.
de noua. quod dic, vt ibi fuit dictum. Tertio, videamus in ſtipu
latione, rem rat. ha. quid nouet: Dicit gl. ꝙ nouat condictionem
indebiti, que competeret ꝯ ſuum procuratorem, ſi ſtipulatio non
eſſet interpoſita. l. ſi ſine. in prin. j. rem ra. ha. Ex hoc habes, qȯ
non loquitur de ſolutione, que fit in iudicio iudice precipiente.
Nam tunc non haberet locuʒ condictio indebiti, vt videbitis in
10 d. l. ſi ſine. ꝛ ꝓbatur in d. l. j. C. de condi. inde. † Quarto, videamꝰ
de ſtiplõne damni infecti, quid nouet, qñ hoc agitur. Glo. dt, ꝙ ꝑ
hanc nouatur interdictum, quod vi aut clam, competens, aut ꝯ-
petiturum, ſi facias opus, quod mihi noceat, pro quo illud inter
dictum competeret. ꝛ iſta eſt bona opi. Alii, vt Mar. Io. Azo, ꝛ
Hug. dñt nouari actionem legis Aquil. vel in factum, que com-
peteret, ſi illa ſtipulatio non eſſet interpoſita. quod nõ vr̃ veruʒ.
Nam ſtipulatio damni infecti, non porrigitur ad ea damna, pro
quibus poſſet agi l. Aqui. l. fluminum. §. preterea. de dã. infect.
Alii dñt, quod nouatur quedam exceptio, que competit damnuʒ
paſſo, ꝯ dñm domus ruinoſe, vt non aliter dominus tollat, niſi
omnia tollat, ꝛ de damno future, ꝛ preterito caueat. l. pretor. in
11 fi. ꝛ l. ſeq. ſ. de dam. infec. ¶ † No. mirabilem glo. ꝑm quam ha-
b bes, quod nouatur exceptio. Examinemus hic, an ſit verũ[b]. No
uatio eſt vnius obligationis in aliam transfuſio, vt. ſ. de noua. l.
j. ergo exceptio non nouatur, qꝛ non eſt vnius obligationis in a-
liam transfuſio. Gl. in l. reſcriptum. §. ſi pacto. ſ. de pac. dt, ꝙ pa
ctum producit iſtos effectus. Nam tollit naturalem, ꝛ elidit ciui
lem, ꝛ obligat quem naturaliter non petere. l. ſi vnus. §. pactus
ne peteret. ſ. de pact. Modo illa naturalis obligatio, que ineſt
in pacto põt nouari. ita dt glo. in d. l. reſcriptum. §. ſi pacto. ad-
uertatis, lʒ illa naturalis obligatio poſſit transfundi in aliam
obligationem, per nouationem, tñ alii effectus reſultantes ex pa
cto, non poſſunt transfundi in aliam obligationem. Preterea,
ponamus ꝙ eſt exceptio, que non oritur ex pacto, ſʒ ex alia equi
tate. l. qui equitate. ſ. de do. exce. quo nouabitur iſta: Videte, di
co ꝙ non põt proprie nouari. hoc eſt, in aliam obligationẽ tranſ
ferri, ſed põt per ſtiplõnẽ ꝯctam tolli illa equitas, que exceptio-
nem producebat, vt in exemplo poſito hic in gl. habebam exce
ptionem, vt dñs non tolleret rudera, niſi omnia tolleret, ꝛ caue-
ret de damno preterito ꝛ futuro. Certe interpoſita ſtiplõne dã-
ni infecti, tollitur illa equitas qua inducebat illa exceptio, ꝛ iſta
dicitur nouatio. Unde in ſimili habebat maritus exceptionem,
ne conueniatur, niſi in quantum facere põt, promiſit ſoluto ma-
trimonio animo nouandi, certe tollitur equitas, que exceptionẽ
producebat. Idem in muliere que cauit ſc̃do, que perdit exce-
ptionem Uelle. Idem in herede, qui cauendo perdit exceptio-
nem l. Falc. l. vlt. C. ad l. Fal. Et eodem modo dico in eo, qȯ dixi
ſ. ti. j. l. ꝛ vno. §. j. quod officium iudicis, ꝛ rei vendicatio nouant
non proprie, quod ſit vnius obligationis in aliam transfuſio, cũ
officium iudicis, ꝛ rei vendicatio preſupponant obligationem:
ſed dñr nouari, hoc eſt in nouam actionem induci, per quam illa
equitas, per quam officium inducitur, perimitur. Et idem dico
in rei vendicatione. Alii vero dicunt, quod nouatur quoddam
interdictum, quod datur ei, qui damnum paſſus eſt, per quod do
minus cogitur aut rudera tollere, aut edes pro derelicto habe-
re, quod vocatur interdictuʒ de ruderibus tollendis, de quo ha
bes in l. pretor. in fi. ſ. de dam. infec. Et iſta põt eſſe ſatis bona.
¶ Uenio ad §. cões. Dicitur hic, quod cõmunes ſtipulationes
12 fiunt in iudicio ſiſtendi cã. † Quero, quare vocatur communes:
Gl. rñdet tribus modis. Primo, qꝛ partim reſpiciunt proceſ-
ſum iudicii, partim reſpiciunt ſñiam. Iſta eſt bona, vt pʒ in exẽ-
plo hic poſito de iudicio ſiſti. Alii dnt, quod dicuntur commu-
nes ideo, qꝛ interponunt tam ab actore, quam a reo. De hoc poſ
ſumus ponere exemplum per aut. generaliter. C. de epiſ. ꝛ cle.
ꝛ C. de lit. ꝯteſt. aut. libellum. Sed hoc non plʒ, quod hec lex exẽ
plificetur per illas, quoniam ille non ſunt cautiones pretorie
inducte, de quibus tractat hic ti. Sed poſſumus ſuſtinere, vt c-

caui r

cantur pretorie, qꝛ ab inuitis extorquentur, vt intelligit prima gl. huius l. Alij dñt, quod dñr cões, qꝛ interponuntur tam in iudicio, quam extra iudicium. Sed non plꝫ, qꝛ ille que interponũtur extra iudicium, non ſunt pretorie, de quibus hic ti. tractat.
13 ¶ Uenio ad ver. ⁊ ſciendum. dr̃ hic, † vt quis cautior ſit, ⁊ ſecurior. vides, quod idem vnr importare iſta verba, facere me cautum, ⁊ facere me ſecurum. ⁊ ſubijcitur in tex. interpoſita ſtiplõne, ⁊ ſic fideiuſſor non requiritur. Alibi verbum cautionis cum
c fideiuſſore accipitur. l. pretor. §. deinde. ᶜ de ope. no. nunc. ⁊ ſ. q ſatiſ. cog. l. j. Et ex hoc dicit Jac. de Are. in q. illa, ſi promitit te facere ſecurum, liberor promittendo per ſimplicem ſtiplõnem: qꝛ verba cautionis in dubio intelliguntur de eo, quod minꝰ eſt: ſed hic verificatur in ſtiplõne, ergo, ⁊c. Habes de hoc glo. in l. ſi mandato Titij. in fi. ſ. mand.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Pone, ꝯtri tecum. Adde Bart. in l. procurator, qui pro euictione. ſ. de proc. ⁊ ibi Bal.
b Alex. ¶ An ſit verum. Utrum exceptio poſſit nouari, vide hic, ⁊ no. Bar. in l. ita ſtipulatus. in v. opp. vlti. par. de ver. obl. ⁊ Ange. in l. ſi inſulam. eo. tit.
c Alex. ¶ Deinde. Uide Alex. in l. j. ſ. qui ſatiſ. cog. An ſi ꝓmitto liberare fideiuſſorem ab obligatione, quã recepit ꝓ me, erit remedium, vide ſing. Bal. in l. ij. C. de ſen. que ſi. cer. quant. Et quid eſt ſecuritas, vide Bald. in auth. agricultores. C. que res pig. ob. poſ. ⁊ hic adde Bal. in l. ſancimus. C. de ver. ſig. ⁊ Spec. de emp. ⁊ ven. §. j. ver. ſed quid ſi in inſtr̃o. Uide Ang. in l. Papinianꝰ. §. ſi quis mortis. ſ. de inoff. teſt. ⁊ Paul. de Ca. ⁊ Bal. in l. j. ſ. qui ſatiſd. cog. Et adde, quod ſi promitto te facere ſecurum, an liberer ꝑ ſimplicem promiſſionem, quod tex. l. j. ſ. q ſatiſ. cog. vr̃ ꝓbare quod teneor dare fideiuſſores, vel pignora, qđ intelligit Ang. verum, ſi poſt ꝓmiſſionem factam per aliquem ego ꝓmitterem te facere tutum, ⁊ ſecurum, qꝛ tunc intelligitˀ cũ fideiuſſore vel pignore: alias nihil importaret, l. qui bis idem. ſ. de ver. obl. de quo ibi vide per eum. hoc etiam tꝫ Ang. hic, ⁊ eſt tex. in l. pretor. §. hoc interdict. in fi. ſ. de ope. no. nunc. vbi per Rom. quem vide. Adde, quid ſi ſtatutum dicat, inter affines fiat compromiſſum, recepta ſecuritate, an debeat intelligi cum fideiuſſoribus vel pignoribus, Bal. conſ. cliij. lib. v.

1 ☞ Satiſdatio cum fideiuſſore ſex caſibus pro euictione requiritur.
2 Euictio qñ imminet, fideiuſſores non ſolum pro illa dantur, ſed gñaliter pro quacunqꝫ alia euictione.
Cautela, per quam venditor cogitur ſatiſdare, quod emptor faciat ſibi moueri queſtionem.
3 Fideiuſſor an principaliter petatur, qñ euictio imminet, an vero ope exceptionis.

§. Stipulationum.

Op. de l. pretor. §. deinde. ſ. de ope. no. nunci. Solue, vt ibi. Item op. de l. j. in princ. ſ. de ripa muni. Solue, vt no. ea. l. §. j. Tertio, op. de l. ſi finita. §. de ceteris. ſ. de dam. infe. Sol. qđ hic dr̃ de edibus, intellige de edibus priuatis: ſecus de publicis, vt l. ꝯria: ⁊ ideo gl. que hic intelligit de edibus publicis, vel priuatis, non bene loquitˀ, ſm Dyn. ¶ Uenio ad §. ſtiplõ
1 duple. † Op. ꝗ requiraturᵃ ſatiſdatio cum fideiuſſore. l. ſi poſt. C.
a euic. Dicit gl. illud verum, qñ in limine ꝯtus imminet euictio. Et ſic ſunt duo caſus. Unus, qñ hoc conuenit, vt hic dr̃ in text. Alius qñ euictio imminet in limine ꝯtu, d. l. ſi poſt. C. de euic. ⁊ l. pe. ſ. de peri. ⁊ commo. rei ven. Item eſt tertius caſus in l. j. in fi. C. de bo. mater. qñ pater vendit de bonis filij, lꝫ quidam doct. aliter intelligant. Quartus caſus eſt, qñ venditio per reſcriptuꝫ Principis confirmaretur, arg. l. vniuerſa. C. de precibꝰ ꝯmpe. offer. Quintus caſus eſt, qꝛ dꝫ ſatiſdare, ſi eſt conſuetudo. l. qđ ſi
b nolit. §. qꝛ aſſiduaᵇ. ſ. de edil. edi. ⁊ l. ſi prius. ſ. de aqua plu. ar.
2 † Sed quero, qñ imminet euictio, an dabuntur fideiuſſores tm̃ ꝑ illa euictione, que imminet, an gñaliter quocunqꝫ modo euince-
c retur, arg. l. fi. §. j. ſ. de reſcin. ven. ⁊ idem tenent docto.ᶜ in d. l. ſi poſt. C. de euic. lꝫ gl. non declaret in d. l. pe. §. i. de peri. ⁊ cõmo.
d rei ven. Secundum hocᵈ inuenta eſt fraus, per quam venditor cogetur ſatiſdare: qꝛ emptor facit ſibi moueri qõnem, tunc non cogetur emptor ſibi ſoluere pretium, niſi ſibi ſatiſdetur ꝑ omni euictione: ſed an ꝯ iſtam fraudem ſit aliquod remedium, dicam
3 cras. ¶ † Ulti. querit glo. qñ imminet euictio, vtrum fideiuſſio petatur principaliter, an vero ope exceptionis ꝯ petentem pretium, quod vltimum eſt verum, vt in gl.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Op. quod requiratur. Qñ debeat caueri de euictione, adde etiam vltra hic no. per Bar. aliquos caſus no. per gl. in l. qui rem. C. de euic.
b Alex. ¶ Qꝛ aſſidua. Adde l. ſi fundus. ſ. de euict. ſm glo. j. §. qđ autem. in authen. de fideiuſ. ⁊ ibi in text. ponitur alius caſus, in quo ſatiſdatur de euictione, qui reaſſumitur in d. l. ſi poſt. C. de euictio.
c Alex. ¶ Tenent doc. Adde Bal. in l. non idcirco. C. de ꝯh. emp. ⁊ Bar. in d. l. ſi poſt perfectam.
d And. Barb. ¶ Secundum hoc. Not. fraudem ꝯ venditorem, vt ſatiſdet de euictione antequã euincatur. Uide tex. ⁊ ibi Bal. ſ. de euic. l. euictio.

1 ☞ Summatim cognoſci quando dicatur.
2 Snĩe late põt addi, vel detrahi a pretore viuo, quatenus procedit de mente pretoris mortui.
3 Snĩa, qua qui iubetur ſatiſdare, vel non ſatiſdare, qñ ſit interlocutoria, ⁊ qñ diffinitiua.
Judicis officium in his, que expediuntur eius officio ita durat poſt latam ſnĩam, ſicut ante, ſi equitas ſubeſt.
4 Snĩa interlocutoria põt per iudicem reuocari, qñ non ſit executa, vel qñ non trahit ſecum executionem, ⁊ tunc põt partibus volentibus, vel ex iuſta cauſa cognita.

§. Quod ſi ſit aliqua.

Hic ponitur tertia pars, in qua ponitˀ, cuius ſit iuriſdictio ſuper iſtis ſtiplõnibus. ¶ Diuiditur hic §. Primo loquitur, qñ mouetur controuerſia tempore ſtiplõnis interponende, ⁊ an debeat interponi: Secundo, qñ mouetˀ poſt ſtiplõnem interpoſitam, vel ante, ſcꝫ qualiter debeat interponi. Sacunda ibi, ſed ⁊ ſi quid. Dr̃ hic, quod ſummatim pretor cognoſcit. Contra, imo plene. l. iiij. §. ſi forte. ſ. de dam. infe. Dicit gl. quidam dñt, hic fallit, qñ ſit miſſio ex ſecundo decreto. Uel aliter. ibi non queritur, an ſit ſatiſdatum, vel non, ſed qꝛ non eſt ſatiſdatum, dubitatur an miſſio ſit facienda. Et bona eſt iſta ſol. Circa ſummariam tñ cognitionem, dic vt no. in l. iij. §. ſciendum. ſ. ad exhi. Ita dicit gl. ſꝫ certe per id, quod dr̃ ibi, nullum intellectum habetis. Do. Joã. Fagioli de Pins, fecit de hoc vnum
a pulchrum tractatumᵃ, quem Spe. ponit de verbo ad verbuꝫ, in in ti. de off. ind. dicatis vt ibi. Dy. dat hic vnam ſuam doctri. in duobus verbis, ⁊ dat talem regulam, ⁊ et, ꝗ regula eſt, quod vbicunqꝫ agitur de cã, ſuper qua ſnĩa lata tribuit ius finale, ⁊ aufert plenum ius vni, ⁊ dat alteri, ibi deſideratur plena cauſe cognitio. ſꝫ vbi eꝯ non deſideratur plena cauſe cognitio, ſufficit ſemiplena. l. ij. ſ. quis ord. in bo. poſ. ſer. ⁊ l. iij. §. ſi cã cognita. ſ. d bo.
b poſ. ita dicit Dy. Tu dicᵇ, ſi lex dicit ſummatim cognoſci in ca
1 ſu, in quo ſnĩa lata non parat plenum preiudicium, tunc ſummatim intelligitur tam in ordine, quam etiam in ꝓbatione: qꝛ ſufficit ſemiplena probatio, forte etiam per infm. l. theſaurus. ſ. ad exhi. Et idem in primo decreto non requiritur plena probatio, vt no. in auth. de exhi. ⁊ intro. reis. §. ſuſcepto. Idem dico in cã alimentorum, in qua cognoſcitur ſummatim, ſꝫ remanet cã filiationis, ⁊ idem in ſimi. Sed ſi lex vtitˀ iſto vocabulo, ſummatiꝫ, in cã, que plenum preiudicium parat, tunc intelligitˀ ſummatim, quo ad ordinem: ſꝫ ꝓbationes requiruntˀ plene. l. de ſubmerſis. C. d nauf. lib. x. Et ita intelligitˀ c. ſepe, de ver. ſig. in cle. ⁊ ideo in ſecundo decreto, qđ parat plenum preiudicium, requiritˀ ſummaria cognitio, tñ ꝓbationes debent eẽ plene. l. iiij. §. ſi forte. ſ. d dã. infe. ⁊ plene dixi in d. l. ſi finita. §. Julianus, ⁊ l. Fulciniꝰ. §. j. qb. ex cau. in poſ. ea. ⁊ hoc mõ dꝫ intelligi d. l. iij. §. ſi cã cognita. ſ. de bo. poſ. ⁊ l. ij. ſ. quis ord. in bo. poſ. ſer. Qñqꝫ lex nihil dicit circa cognitionem, ⁊ tunc intelligitˀ de plena cauſe cognitione. l. indices. C. de iudic. niſi eſſent cauſe breuiores, vt in autˀ. niſi breuiores. C. de ſen. ex breui. reci. Ad ſcõm dictum op. ⁊ vr̃, ꝗ poſtquã ſnĩa eſt lata, iudex eſt functus officio ſuo, nec põt addere, vel detrahere. l. iudex. ⁊ l. Paulus. de re iu. Huius timore iſte ver. legitˀ duo. mo. Primo, ꝗ hic dicatur, addi vel detrahi añ ſtiplõnẽ interpoſitam, ⁊ ante iuſſum factum de eã interponenda, ⁊ dicatˀ, addi vel detrahi, vel immutari ei, qđ pretor mortuus dixit, ⁊ ſic non obſtat ꝯrium. Sꝫ ad iſtã lec. opp. de l. in ꝯuentionalibus. de
2 ve ver. obl. Sol. verum eſt, ꝗ non põt addi, vel detrahi. ſ. ab alio quam a pretore, ſꝫ a pretore ſic. Uel aliter, ⁊ melius non põt addi vel detrahi, ẽt a pretore viuo, niſi quatenus procederet d mente pretoris mortui. d. l. ſi finita. in prin. ſ. de dã. infect. Et ita põt intelligi hic. Scđo mõ põt intelligi, ꝗ hic addatˀ, vel detrahatˀ
3 poſt iuſſum factum a pretore, añ ſtiplõnem interpoſitã. ¶ † Ad ꝯria rñdeo, ꝗ functus eſt officio ſuo, verum eſt, in ſnĩa diffiniti-
c ua, ſꝫ iſta eſt interlocutoria, ꝑ quã iudex iubet ſatiſdari, velᶜ non ſatiſdari, ergo, ⁊c. l. qđ iuſſit. ſ. de re iu. ſm hoc vr̃, quod iſte verſ. dꝫ intelligi, qñ ſatiſdatio petitur incidenter. Naꝫ ſi peteretˀ principaliter, iſta eẽt ſnĩa diffinitiua, que decideret illam cãm, tñ etiã ſi eſſet diffinitiua putarem idem, qꝛ in iſtis que expediuntur mero iudicis officio, ita durat officium iudicis, poſtquam ſemel

indicauit,ſi ſubeſt equitas,ſicuti primo,vt apparet hic,⁊.j.eo.l.
pe.⁊ dixi plene in l.quod iuſſit.circa fin.ff.de re iudi.Tertio mō
pōt intelligi,ꝙ hic addatur,vel detrahat̃ poſt ſtiplōnem inter-
poſitam.Sed tunc op.q2 vr̃,ꝙ hoc iudex non poteſt facere.l.ſꝫ
⁊ ſi quis.§.fi.ff.quis cau.Sol.dico,ꝙ nō pōt poſt ſtiplōnē inter-
poſitam,niſi volentibus partibus,vel niſi cā cognita pp iuſtum
errorem,vel aliam iuſtam cām,ↄ.l.ſed ⁊ ſi quis.§.fi.⁊ j.eo.l.pe.
4 quod no.multum.† Habes.n.[d] quod ſnīa interlocutoria pōt ꝑ
d iudicem reuocari[e] antequā ſit executioni mandata,d.l.qđ iuſſit.ſꝫ
e poſtquam eſt executioni mandata,non pōt reuocari,niſi volen-
tibus partibus,vel niſi cā cognita ex iuſta cā.Ita no.hic.Vide
gl.in verb.vel addi.que incipit,additur ante eam.ibi,itez quid.
quam gl.no.multum.Plenius dixi in d.l.ꝙ iuſſit.de re iud.Nō
hic dr̃,ꝙ qn̄ interlocutoria eſt mandata executioni, facto hoīs,
idem puto qn̄ ſecum trahit executionem.vt puta,iudex ꝓnun-
f ciauit[f] te non audiendum,vel non eē admittendum ad ꝓbanduꝫ
⁊ ſimilia,que hoīs executionē nō requirūt.Cuꝫ.n.a lege fiat exe
cutio,non poterit reuocari,niſi,ſicut hic,cā cognita,vel partib⁹
volētib⁹.l.ſi is.ff.de le.v.⁊ l.apud Aufidiū.in fi.de opt.le.Quar
to pōt intelligi hic,ꝙ iudex addit,vel detrahit, addit,qđ dt ali-
qua partium,quod ſatis pōt ꝓcedere,arg.l.de dic.in prin.ff.qui
ſatiſd.cog.¶ Quero,quid ſi mutata eſt in aliam formam quam
pretor dixit Rn̄.tunc nō erit ꝓtoria,vt hic gl.⁊ plenius dixi in
l.in conuentionalibus.ff.de verb.obl.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Pulchrū tractatū.Quō intelligat̃ ſummatiꝫ, vide ple
ne Bar.in extra.ad reprimendū.in ver.ſummarie.⁊ plene in d.
l.a diuo Pio.in §.ſi ſuper.de re iud.⁊ ꝑ eandeꝫ in l.iudices.C.
de iud.⁊ in l.ſi ↄſtante.in j.q.ſol.ma.Poſt ꝑdcā adde, ꝙ vbi nō
requirit̃ libellus,requirit̃ ꝓceſſus ordinarius,ſcḋm Bal.in c.j.§.
inſuper.de ꝓhi.feu.alie.per Fed.⁊ vide quod no. Bar.in l.nec
quicquā.§.de plano.ff.de off.ꝓcō.⁊ lega.⁊ ibi dixi.Et adde, ꝙ in
iſtis cauſis ſummarijs,in quib.ꝓcedit̃ ſine figura iudicij,publi-
catio atteſtōnum eſt neceſſaria.c.fi.a ↄ̃rio ſenſu.de heret.lib.vj.
quod no.ad ea,que no.in d.l.ꝓlatā.C.de ſentē.quod tn̄ intellige,
qn̄ ille ↄ̃ quem ſunt ꝓducti teſtes,hoc petit.ſi aūt hoc non petit,
non vr̃ neceſſaria:q2 ſemper vnr̃ nota iudici dicta teſtiuꝫ, vt no.
gl.in d.c.fin.de heret.⁊ in c.qualiter.§.dꝫ.de accu.⁊ quod hic ꝑ
Bar.dr̃,ponit Spe.in ti.de off.iud.§.poſtremo.ver.v.⁊ in verſ.
vj.⁊ ſe.quod no.Bar.in l.iij.§.ſciendum.ff.ad exhi.Et ſi a ſtatu-
to ſit mentio,ꝙ cā cognoſcat̃ ſummarie,que ꝓbatio requiratur,
⁊ an tūc in ſummarijs requiratur plena probatio,⁊ ad materiā
vide Bal.in l.i.C.vt in poſ.lega.

b And.Barb.¶ Tu dic.Alleg.Bart.ſibi ↄ̃rius in l.a diuo Pio.
§.ſi ſuper rebus.de re iud.⁊ in extrauag.ad reprimendum.in ver.
ſummarie.⁊ in l.ita ſtipulatus.de verb.obl.

c Alex.Jubet ſatiſdari.An ſnīa,qua ꝓnunciat̃ ſatiſdandū eē, vel
non eē,interlocutoria ſit,vel diffinitiua.Et ad no.hic per Bar.
bn̄ facit quod no.doc.in c.fi.de re iud.in illo artic.an ſnīa ſuper
poſſeſſione ſit diffinitiua,⁊ no.Bal.in rub.de re iud.C.

d And.Barb.¶ Habes.n.No.ſnīam interlocutoriam poſt exe-
cutionem non poſſe reuocari,vide ↄ.l.pe.ff.e.vbi precipit iudex
quod importat neceſſitatem.l.j.§.j.quod iuſſu.ergo non requi-
ritur conſenſus partium.

e Alex.¶ Reuocari.Tene mēti,que interlocutoria pōt reuocari,
⁊c.⁊ facit ꝙ hic dr̃ ad no.in l.ad principem.in fi.de app.⁊ no.hāc
gl.ꝙ ſnīa interlocutoria lata que alias nō pōt reformari,nec cor
rigi,pōt tn̄ de conſenſu partium,vt alleg.Bal.in l.ſi diuerſa.de
tranſac.ſecus tn̄ in diffinitiua,vt ibi per gl.

f Alex.¶ Judex ꝓnunciauit.Sequit̃ Pau.de Caſ.in l.qđ iuſſit.
de re iudi.Et per hoc dicit,quod non pōt reuocari interlocuto-
ria,qua ꝓnunciatur non eſſe procedendum ſuper libello, tanquā
inepto,vel ſi abſoluitur pars ab inſtantia.Nam trahit ſecuꝫ ad
executionem,q2 facit,vt non ſperet̃ amplius diffinitiua ſuper cā
illa,ſicut qn̄ ex facta executio per hominem.Adde Bart. in d.l.
quod iuſſit.in quibuſdam lect.

LEX II.

1 ☞ Factum indiuiduū qn̄ venit in ſtipulationem, ſtipulatio tran
ſit ad quemlibet heredum inſolidum.
2 Stipulatio que continet quantitatem diuiditur inter heredes
promiſſoris.
Dictio,quamuis,aduerſatiue ponitur.
3 Stipulatio iudicatum ſolui ante ſnīam continet quantitatē in-
certam:ſed poſt ſnīam,certam.
4 Promittere iudicatum ſolui,⁊ ſolui iudicatum,idem eſt.

1 Pretorie. † Not.ꝙ qn̄ in ſtipulatione venit
factum indiuiduuꝫ, ad quemlibet
heredum tranſit inſolidum.l.ij.§.ex his.ff.de ver.ob.
⁊ l.iiij.§.fi.⁊ l.in executione.§.ſecunda ad opus.eod.
2 ti.† Secundo no.ꝙ ſtipulatio que continet quantitatem, diuidi
tur inter heredes promiſſoris.l.ij.§.j.ff.de verb.obl.⁊ d.l.iiij.§.
fi.⁊ quod hic in tex.dr̃,quamuis poſſit dici,aduerſatiue ponitur
non correctiue.¶ † Op.⁊ vr̃ ꝙ ſtipulatio iudicatum ſolui, cōti-
neat certam quantitatem.l.iudicatum ſolui.j.ti.ij.Solu.ↄtinet
incertam quantitatē an̄ ſnīam, ſed poſt ſnīam certā quantitateꝫ,
3 vt ibi.† Vlti.no.ꝙ idem eſt promittere[a] iudicatum ſolui, ⁊ pro-
a mittere ſolui iudicatum,vt hic,ſcḋm diuerſas literas. Nam qui-
dam hꝫ iudicatum ſolui,⁊ quidam ſolui iudicatuꝫ. Hoc tꝫ Pe.
⁊ Cy.refert.C.vnde legitimi.l.fi.in j.q.

ADDITIO.

a Alex.¶ Idem eſt ꝓmittere.Adde Imo.in l.ſi quis ita.ad fi.ff.
de verb.obl.⁊ Bal.in l.Julianus.ff.qui ſatiſd.cog. vbi querit,
an ſit idem,promittere ſoluere condemnationem,quod eſſet, ſi
idem promitteret ſoluere iudicatum.

1 ☞ Aduerſatiue natura eſt aduerſari precedentibus.
2 Contrahitur in iudicijs tam in litis conteſtatione,quam in ſen-
tentia.
3 Heres repreſentat perſonam defuncti pro ea parte, pro qua eſt
heres.
4 Conuentus rei vendicatione,ſi decedit pluribus heredibus re-
lictis,⁊ vnus ſolus poſſideat,an ⁊ qn̄ ille ſolus conueniatur.
5 Reo defuncto ante lit.conteſt.qn̄ ſolus poſſidens conuenitur ſu
per libello ↄ̃ defunctum porrecto,proceditur liquidato in pro-
ceſſu,quō ſolus poſſideat.
6 Vnus hr̃dum poſſidens inſolidum poſt lit. conteſt. cum defun-
cto,ſicut pōt inſolidum ex eadem inſtantia ↄ̃ defunctum cōdem
nari,ita actor pōt nouam inſtantiam reincipere.

§.Sed ſi vnus. Iſte.§.eſt ſubti.⁊ diuidit̃ in par
tes tres ſcḋm lec.veriorē, ⁊ cōem.
In prima decidit quis rei vendicatione cōuentus ante lit. cō-
teſtōnem,⁊ queritur qualiter heres, qui totam rem poſſidet in
rei vendicatione condemnet̃.In ſcđa qualiter heres condemne
tur in ſtiplōne iudicatum ſolui.In tertia, decidit reus poſt liteꝫ
conteſt.in rei vendicatione,⁊ querit̃ qualiter condemnet̃ hr̃s,q
totum poſſidet in rei vendicatione.Secunda ibi,in quantū.Ter
tia ibi,ſed ſi lite.Lect.quā.ſ.poſui,fuit lect.Mart.alia eſt Jo.⁊
Azo.⁊ hi diſcordant a predictis,⁊ dn̄t ꝙ ēt poſt lit.conteſt. poſ-
ſeſſore defuncto ille ſolus hr̃s tenet̃,qui poſſidet,⁊ hūc verſ. ſed
ſi lite,intelligunt in ſtiplōne iudicatū ſolui. ¶ Et ideo,ꝑ iſta q.
declaranda videamus rōnes ꝑ vtraqꝫ parte, ⁊ finaliter conclu-
a demus[a] id,qđ nobis videbit̃.Mar.⁊ Al.dn̄t,ꝙ ſi poſſeſſor ↄuen
tus rei vendicatione, decedit ante lit. conteſtō. ille ſolus heres
tenet̃,qui poſſidet.Si poſt lit.conteſtōnem, quilibet tenet̃ ꝓ he
reditaria portione,lꝫ vnus poſſideat.Et ita intelligunt hāc le-
gem.Pro eis vr̃ caſus in l.ſi poſſeſſor.ff.de rei vēd.vbi tex.no.
dt,an̄ iudicium acceptum.Preterea hic tex.dicit, ſꝫ ſi lite cōte
1 ſtata,⁊ † ſic ponit dictionem aduerſatiuā,ſꝫ cuius natura eſt ad-
uerſari precedentibus.l.ij.ff.ne qs eum q in ius voc.⁊ ibi no.⁊ l.
hoc amplius.§.de his aūt.ff.de dam.infe.ergo in prece.§.dixit
qn̄ deceſſit an̄ lit.conteſt.vt aduerſatio ſit bona.Preterea actio
nes hereditarie tranſeunt ad heredes ꝑ hereditarijs portioni-
bus.l.pro hereditarijs.C.de her.act.Vn̄ ſi poſſeſſor decedit an̄
litis conteſtōnem,ſolus ille heres qui poſſidet,tenet̃, q2 defun-
ctus nulla obligatione tenebat̃,cum nulla obligatione ſit obli-
gatus,qui rei vendicatione conuenit̃,vt Inſti.de act.§.j. Sꝫ cū
decedit iam lite conteſta.cepit teneri defunctus ex illo ↄ̃ctu,qui
celebratus eſt in illa conteſtōne.l.iij.§.idem ſcribit.ff.de pecul.
merito ad heredes tranſibit ꝓ hereditarijs portionibus.Ita
2 dn̄t Mar.⁊ Al.¶ Sꝫ op.† ꝙ iſta rō non ſit vera.Naꝫ in d.§.idē
ſcribit.dr̃ ꝙ quaſi ↄ̃hit̃ in iudicio per ſnīaꝫ,non ↄteſtōne.Rn̄det
iſta gl.⁊ illa dicit verum,nam per lit.conteſtōnem qs obligat̃ ei,
quod in ſnīa deuenit,⁊ ſic vtroqꝫ caſu quaſi ↄ̃hit̃,vt ꝓbat̃ hac gl.
coniuncta cū illa,qđ no.¶ Quarto ꝓbāt ipſi, in eo qui dolo de-
ſijt poſſidere,diſtinguit̃,aut deceſſit ante litis conteſt. aut poſt,
vt.ſ.de rei ven.l.cum aūt.⁊ heredes poſt lit.conteſt.tenent oēs,
lꝫ nullus poſſideat,ergo eadem rōne hic, illi qui non poſſident,
tenebunt̃.Iſte rōnes ſunt eorum.Ad leges in ↄ̃rium alle.rn̄dēt
ꝙ oēs illas intelligunt in eo,qui decedit ante lit. cōteſt.vt in gl.
Tn̄ iſta rn̄ſio eſt imperfecta,vt oñdam allegando iſtas leges ꝑ
alia parte,vt.j.dicam.Alij,vt Jo.Azo ⁊ Hugo,dn̄t ꝙ ēt ſi dece-
dit poſt lit.conteſt.ille qui poſſidet,ſolus tenet̃.Pro eis facit.ff.
de rei ven.l.ſi poſſeſſor.Certe ibi decedit ante litis conteſtōneꝫ,
vt ibi dicitur in tex. Item pro eis facit.ff.commo.l.ſed mihi.§.
heres.Dicit Marti.⁊ Al.ibi decedit ante litem conteſtatam,
Iſta non eſt bona ſolutio. Nam ibi in d.§.heres.defunctus erat
obligatus ad rem reſtituendam ex ↄ̃ctu,ergo quilibet heredum
debet teneri pro parte,ſicut Mart.dixit in eo, qui decedit poſt
litem

litem conteſtatam. Sed ꝓ Mart. reſp. ꝙ illud ibi ſpāle in ↄ̄-
tractibus bone fidei: ſed rei vendicatio non eſt de iſtis: ergo ⁊c. nec
obligatio, que oritur ex illo quaſi ↄ̄ctu qui celebratur i iudicio.
Hoc tetigi in l. iiȷ̈. §. Cato. ff. de verb. obl. ⁊ doct. tangunt in l. ꝓ
hereditariȷ̈s. C. de here. actio. Tertio facit ꝓ Joā. in l. ſi plu-
res. ff. de vi, ⁊ vi ar. Sol. Dicit Mar. ibi deceſſit ante litis con-
teſtationem. Non vr̄ vera iſta ſol. eadem ratione, q2 ibi defunct⁹
tenebatur obl'one, ⁊ actione perſonali, hoc eſt interdicto vn̄ vi;
ergo debuit tranſire ad heredes, ſicut Mar. ⁊ ſequaces dn̄t in
eo, qui decedit poſt litem conteſtatam. Sed rn̄. ꝓ eis per ea q̄
notantur ꝑ Dy. in l. qui fundum. §. ſi tu ex parte. ff. ad legē Fal.
vbi dicit, ꝙ ibi ideo, q2 actio perſonalis h3 concomitantiam cū
rei vendicatione, ⁊ ideo trahit ab ea, vt ↄ̄ illum detur inſolidū,
qui poſſidet: ſed nos non poſſumus hic hic dicere in illa obl'one,
que oritur ex litis conteſtatione. Nam iſta h3 ortum per ſe ſe-
paratum, ⁊ diſtinctum a rei vendicatione, nec oritur ſimul cum
ea. Item facit ꝓ Jo. ⁊ ſequacib. q2 ſi poſſeſſor lite cōteſtata de
ſijt poſſidere ſine dolo, ⁊ culpa, eſt abſoluendus: ⁊ ↄ̄ ſi incipit
poſſidere eſt damnandus, l. ſi autē. §. j. ff. de rei vendi. per qd̄ vr̄,
ꝙ heres, qui eſt eadem ꝑſona cum defuncto, qui deſijt poſſide-
re, nullo mō teneatur. ⁊ ille, qui incepit poſſidere, teneatur inſoli-
3 dum. Ad hoc rn̄det gl. † ꝑ Mar. multum notabiliter, qd̄ illud,
qd̄ dr̄, heres eſt eadem perſona cum defuncto, eſt verum ꝓ ea
parte, ꝓ qua eſt heres. ꝓ alia parte dr̄ extraneus, vt probatur in l.
cum a matre. C. de rei ven. Simile dicimus in ſeruo, qui repre-
ſentat perſonam dn̄i ꝑ partib. dominicis, ꝓ aliȷ̈s eſt extraneus,
l. ſeruus communis ſic omnium. ff. de ſtip. ſer. Et ideo ſi ad vnū
ex heredib. peruenit tota poſſeſſio, eſt perinde, ac ſi perueniſſet
ad extraneum ꝑ portionib. ꝓ quib. non eſt heres, ⁊ ideo ex il-
lo iudicio teneri non pōt. Unde gl. t3 opi. Mar. ⁊ Al. idē Dy.
hic, ⁊ Cy. in l. ꝓ hereditariȷ̈s. C. de here. ac. Sed ↄ̄ predicta fa-
cit, q2 ſi ad vnum ex heredib. peruenit tota poſſeſſio facto teſta-
toris, vr̄ ſua culpa deſijſſe poſſidere, que culpa venit poſt litem
conteſtatam, l. ſi homo. ff. de rei ven. Sed ſi peruenit ſine facto te-
ſtatoris, non vr̄ ꝙ aliquid ſit heredib. imputandum, q2 deſierūt
poſſidere abſq3 ſui vel defuncti culpa, per ea que dicta ſunt ſ.
Uidete gl. magnam, que vltimo vr̄ iſtud ꝓbare. Mihi vero vr̄,
b ꝙ qn̄ res peruenit [b] ad vnum facto teſtatoris, vel heredum, ꝙ
non debemus reſtituere, vtrum lis fuerit conteſtata, vel non ma-
xime ſcḋm iura hodierna, iuxta que per ſolam libelli oblationem
fit res litigioſa, vt in auth. litigioſa. C. de litigio. ideo ſi teſtator
legaret vni rem, adhuc tenetur heres, l. iiȷ̈. ⁊ auth. nunc ſi heres.
C. de litigio. Idem ergo ſi vni ex heredib. prelegat, qm̄ ꝓ alia
portione dr̄ extraneus, vt dixi. Qn̄ vero peruenit ad vnū abſq3
facto defuncti, vel heredum, tunc fateor, ꝙ illi, qui non poſſidēt,
non poſſunt conueniri: deſierunt em̄ poſſidere abſq3 dolo, vel cul-
pa. Sed tn̄ ille, qui poſſidet inſolidum ex eadem inſtantia inſoli-
dum conueniri non poſſet: q2 illa obl'o inſtantie non t3 eum, niſi
ꝓ hereditaria portione, vt ſ. dictum eſt. Reaſſume igitur pre-
4 dicta ſic. Qn̄ † conuentus rei vendicatione decedit relictis plu-
ribus heredibus, aut conueniebat vtili, quaſi dolo deſijſſet poſ-
ſidere, aut conueniebatur, q2 vere poſſidebat. Primo caſu, aut
decedit ante litis conteſtationem, ⁊ heredes tenentur in factū:
aut poſt, ⁊ tunc quilibet tenetur vtili, l. cum autem. ff. de rei ven-
di. cum l. preceden. Secundo caſu, ſi poſſeſſio peruenit ad quem
libet ex heredib. ꝓ hereditaria portione, non eſſet dubium: ſ3
ſi peruenit ad vnum tantū. ſeu ad aliquos, tunc dic, aut ille reus
deceſſit ante litis conteſtationem, aut poſt. Primo caſu, aut ꝑ-
uenit ad vnū tm̄ facto teſtatoris, ⁊ quilibet ex heredib. tenetur,
d. l. iiȷ̈. ⁊ auth. nunc ſi heres. C. de litigio. Aut abſque teſtatoris,
vel heredum facto, ⁊ tenetur ſolum ille, qui poſſidet, vt hoc §. in
prin. de rei ven. l. ſi poſſeſſor. Si vero decidit poſt litem conteſta-
tam, tunc aut poſſeſſio peruenit ad vnum facto teſtatoris, vel he-
redum, ⁊ quilibet tenetur ꝓ parte hereditaria, vt hac gl. ⁊ d.
l. iiȷ̈. ⁊ d. auth. nunc ſi heres. Si vero peruenit abſq3 facto teſta-
toris, vel heredum, tunc ille, qui poſſidet ex eadem, tenetur ꝓ
parte hereditaria tm̄: aliȷ̈, qui non poſſident, abſoluūtur, vt ſ. di-
c ctum eſt. ¶ Quero, dixi [c] † ꝙ ante litis conteſtationem, reo de-
5 functo, ille ſolus, qui poſſidet, tenetur aliquo caſu, an ſuper eo-
dem libello procederetur porrecto ↄ̄ defunctum. Ur̄, qd̄ nō: q2
ꝓ aliȷ̈s partibus perſonam defuncti non repreſentat, vt dictum
eſt ſ. In ↄ̄rium vr̄, q2 iſte tex. alias nullam contineret dubitatio-
nem. Puto, ꝙ ſuper eodem libello ꝓcedat, tn̄ debebit in ꝓceſſu
liquidari quō ipſe poſſideat inſolidum, l3 ipſe ſit heres ꝓ parte
6 ⁊ hoc modo cum eo fiet litis conteſtatio, per iſtum tex. ¶ † Se-
cundo quero, dixi quod poſt litis conteſtationem ꝑ defuncto, il-
le, qui poſſidet inſolidum, condemnat̄ ſolum ꝑ hereditaria por-
tione eadem inſtantia: quid ſi actor velit nouam inſtantiam re-
incipere: Dy. vr̄ tenere, ꝙ poſſit. In ↄ̄rium facit C. quō ⁊ qn̄ iud.
auth. qui ſemel. ⁊ in corpore vnde ſumit̄. Puto Dy. verum di-
cere. Nam qui ſemel actionem ꝓponit, cogitur in ea perſiſtere ↄ̄
eundem: ſed nihil ꝓhibet ↄ̄ alium dirigere petitionem ſuā, ⁊ re-
nunciare prime vel nōn renunciare, l. iiȷ̈. in fi. ff. de duob. re. ita in
ꝓpoſito cum libellum do ↄ̄ poſſidentem inſolidum, do libellum
tanquam ↄ̄ poſſeſſorem, non tanquam ↄ̄ heredem, l. de eo. in fin.
ff. ad exhi. ⁊ ſic conuenio eum tanquam extraneum. ¶ Uenio ad ſ3
dubium de ſtipl'one, vt ponitur in tex. Quero, qualiter [d] iſti he-
d redes conueniantur ex ſtipl'one: Juriſconſultus hic non deter-
minat. Una gl. dicit ꝙ reus principalis, ⁊ fideiuſſor tenentur in
ſolidum, heredes vero ꝓ parte. Et iſtud dicit gloſ. parua ſub
verbo, non committatur. Alia gl. mag. in fi. dicit aliter. Aut pro-
miſſor deceſſit ante litis conteſtationem, ⁊ ille qui poſſidet, tenet̄
inſolidum, ſed condemnatur ꝓ parte: aliȷ̈ qui non poſſident, te-
nentur, ⁊ condemnantur ꝑ partib. tm̄: poſt litis vero conteſtatio-
nem oēs tenentur ꝑ partib. tm̄. Et dicit glo. quod in hoc oēs cō-
cordant. Mihi vero vr̄ aliter, ꝙ hec ſtipl'o eatenus teneat quem
libet ex heredib. quatenus t3 ipſa actio principalis: ⁊ inquantū
in primo iudicio quilibet heredum condemnatur, in tm̄ hac ſti-
pulatione tenentur. Tex. eſt in l. penales. §. Julianus. ff. ad leg.
fal. Rōnem huius dixi in l. iiȷ̈. §. Cato. ff. de verb. obli. ↄ̄ facit l.
in depoſiti. ff. depo. Secundum hoc tutus iſte §. loquit̄ in conuē-
to rei vendicatione. L3 predicta ſint vera, poſſet aliter intelligi
ꝙ hic loquat̄ ſcḋm precedentia, qn̄ quis conueniebatur in interdi-
cto, de ope. no. nunc. in quo venit res, hoc eſt, operis reſtitutio, q̄
actio cum ſit in rem ſcripta, l. fi. de ope. no. nun. eadem ibi dicen-
da erunt, que dicta ſunt in rei vendicatione.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Finaliter concludemus. Sal. in l. ꝓ hr̄ditariȷ̈s. in xj. op-
po. C. de here. ac. dicit, quod lite conteſtata conueniuntur ꝑ par-
te hereditaria, ex illo quaſi contractu, ſcilicet inſtantia.
b Alex. ¶ Res peruenit. Circa iſta vide Ang. ⁊ Jmo. in d. l. ſi cū
hominem. in fi. ff. de fideiuſ. dixi in l. j. in prin. ff. ad Treb.
c Alex. ¶ Quero, dixi. Uide Ang. qui tenet hic contrarium.
d Alex. ¶ Quero qualiter. Utrum defuncto reo poſt litis conte-
ſtationem poſſit actor de nouo incipere ↄ̄ heredem, ⁊ illi primo
iudicio renunciare, quod tene menti ad no. in l. edita. C. de edē.
⁊ adde no. per Jmo. in l. penales. ad leg. fal. in prin. Et facit ad
ea, que habentur in l. ſi eum hominem. ff. de fideiuſ. ⁊ vide Bal.
in l. ſeruus. ff. de infami.

LEX IIII.

1 ☞ Satis qui dedit, ⁊ fideiuſſor effectus eſt non ſoluendo, iterū
non tenetur.

a PRetorie. [a] Concor. ſunt in gl. † Quero, quid
1 in eo qui tenet̄ ſatiſdare ex promiſ-
b ſione, ⁊ ſatiſdedit, ⁊ fideiuſſor eſt fact⁹ nō ſoluendo, ite-
rum teneatur ſatiſdare: Certe puto qd̄ non, q2 pericu-
c lum inopie ſubſecute ꝑtinet ad creditorem, l. pupilli. §. ſoror. [c] ff.
de ſol. Aliud eſt in iſtis pretoriȷ̈s ſtipulationib. que interponun-
tur officio iudicis. Nam finita prima fideiuſſione adhuc ſubeſt
equitas, que inducit officium iudicis ad faciendum eam iterū
interponi: ſed quādo promiſi ſatiſdare, ⁊ ſatiſdedi, finita prima
obligatione nulla remanet actio, per quam poſſim cogi ad iterū
ſatiſdandum.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Pretorie. Uide Alex. remiſſiue i l. ij. in prin. ⁊ ibi An.
⁊ Ang. in l. ſi ab arbitro. qui ſatiſ. cog.
b ¶ Non ſoluendo. Pro concordia aduerte, mouetur qd̄ per le-
gatarium ↄ̄ heredem, deuentum eſt ad tranſactionem, in qua le-
gatarius contentatur de quadam delegatione nominis cuiuſ-
dam debitoris heredis. S3 ponamus, ꝙ iſte debitor efficiat̄ nō
ſoluendo, an periculum nominis pertineat ad legatariū. Bart.
ꝙ ſic, ita ſummando l. pupilli. §. ſoror. ff. de ſol. Contrariū tene-
re allegat in hac l. pretorie. Tu dic, regula eſt, de qua in d. §. ſo-
ror. ſed ſpeciale in hac l. pretorie. ⁊ hic per Bart. aſſignat̄ ratio
ſpecialitatis, ⁊ ideo non meretur argui de contradictione.
c Alex. ¶ Soror. Idem t3 Ang. in l. ſi ab arbitro. qui ſatiſ. cog. ⁊
Bart. in l. iiȷ̈. cir̄a fi. de fideiuſſ. Et quid in fideiuſſore tutoris vel
curatoris, vide gl. ⁊ ibi per Bal. in l. mulier. C. de iu. dot.

LEX V.

1 ☞ Cauſe cognitio que fit ad hoc, vt domino queratur ſine ceſ-
ſione.

IN omnibus pretoriȷ̈s. Ex ſti-
pula-
tione pretoria per ꝓcuratorem queritur actio domi-
no ſine ceſſione, cauſa cognita, ſicuti ex contractib. in-
ſtitoris. h. d. ¶ C ꝓ. o videt̄ quod indiſtincte in pretoriȷ̈s que-
ratur domino ſine ceſſione, l. in cauſa. in fine. ff. de ꝓcu. ⁊ l. ſi pro-
curator. eodem. titu. Sol. Dicit Jac. de Are. illud eſt verum in

ſtipulationibus interpoſitis in iudicio, ſecus ſi eſſent interpoſi-
te ex iudicium, qꝛ tunc non datur dn̄o ſine ceſſione, niſi cā cogni
2 ta. ita loquitur hic. ¶ †Quero, quid vertatur in cauſe cognitio
ne intellige, ſi ꝓcuratoris copia haberi non poſſit, ita quod nō
pōt cedere ꝓꝑ eius abſentiam, vel mortem, ſicut dicimus in in-
ſtitore, l. j. in fi. ſ. de inſti. ⁊ hic, in fi. ⁊ l. damni. ⁊ ibi no. ſ. de dam.
infe. ⁊ C. de actio. ⁊ obli. l. j. ⁊ ſic vides quod inter pretorias ſti
pulationes interpoſitas ex iudicium, ⁊ alias quantum ad acqui
ſitionem non eſt dr̄ia. Secundo quero, qualiter hec ſtipulatio
fuit concepta: Dicit gl. j. intellige. ꝙ ꝓcurator fuit ſtipulatus
dn̄o ad inſtar tutoris, vel curatoris: ſecus ſi ſibi nomine dn̄i: qꝛ
tunc indiſtincte ſibi querit, ſed dn̄o cedere tenetur per actionē
mandati. Videte, ſi ꝓcurator ſtipularet̃ ipſi dn̄o, ſtipulatio eſſet
ipſo iure nulla, vt no. ſ. de verb. obli. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis in
ſulam. ⁊ ibi dixi. Facit quod no. in l. j. ſ. de ſtipu. ſeruo. Simile
vides in ſn̄ia, que nō vꝫ, ſi confertur in perſonam domini abſen
tis, l. j. C. de ſenten. Unde intellige hic, quādo procurator eſt ſti
pulatus ſibi nomine domini, alias non valeret.

LEX VI.

In omnibus pretorijs.

Vides hic, ꝙ lꝫ de natura pretoriarium ſit, vt committatur ad in-
tereſſe, l. ij. §. incertam. ſ. e. tn̄ ſi pena apponitur, com-
mittitur ad penam, nec deſinit eſſe pretoria, qꝛ pena apponitur
loco intereſſe de mentis pretorijs, vt hic, ⁊ j. eo. l. fi.

LEX VII.

1 ☞ Satiſdare qui tenet̃ de iure pretorio, poteſt dare pignora.
2 Satiſdare qui tenetur vel fideiubere, arbitrarium eſt iudici, an
obliget bona ſua.
Conſuetudo obſeruat, ꝙ qui ſatiſdat, vel fideiubet obliget bo-
na ſua.
3 Fideiuſſorē dans qui nō poſſidet bona immobilia, an liberet̃.
4 Promittens idonee cauere non ſatiſfacit promiſſioni obligan
do omnia bona ſua.

Pretorie ſatiſdatores.

Hec lex le
legit̃ in gl. duob. modis: ſm̄ vnam lec. dt̄, in pretorijs
ſtipl'onib. non pōt quis dare pignora, vel depoſitū fa
cere loco fideiuſſoris: vel fideiuſſores tenent̃ dare. ſm̄ aliaꝫ lec.
dt̄ qd̄ non cogit̃ quis dare pignora, vel facere depoſitū ꝓ fideiuſ
ſore, pōt tn̄ ſi vult. In tex. ibi, fungitur, i. fungi pōt, ſm̄ vnam lec.
vel fungitur, i. fungi cogit̃. pōt tn̄ ſi vult, ſm̄ aliā lec. ¶ Opp. ad
a primam lectu.[a] de l. promiſſor. §. fi. ſ. de cōſti. pecu. Sol. aliud,
1 † cum ꝓmitto ſatiſdare, ⁊ ſic teneor ex mera conuētione, vt ibi.
aliud, cum teneor ex edicto pretoris, vt hic. Iſtam lec. tꝫ prima
gl. Iſtud idem tenent. j. de reg. iur. l. in eo. §. nemo. per gl. C. de
lit. ꝯteſt. auth. offeratur. vbi tꝫ, ꝙ quis nō poteſt dare pignora,
vel facere depoſitā ſi vult. Et qui ſn̄t hoc, aſſignant rōnem, qꝛ ꝓ
torie ſtipulationes ſunt ita limitate, ⁊ ita certa forma eſt eis da
ta, a qua non eſt recedendum. Et hoc vidi quōꝫ tenere Iac. Bu.
Hec opi. non eſt vera, per l. j. §. iubet aūt pretor. ſ. de colla. bo-
no. ⁊ quorum leg. l. fi. §. ſi legatarius. que leges expreſſe loquū-
tur in pretorijs ſtipulationib. Pro hoc vr̄ tex. in l. habere. §. j.
b j. de verb. ſig. nec ob. hec lex, qꝛ dꝫ exponi[b] fungit̃, i. fungi cogi-
tur. Et iſtud tꝫ. ſecūda gl. hic, ⁊ ſ. qui ſatiſd. cog. l. j. ⁊ in auth. de
exhib. ⁊ intro. reis. §. ſuſcepto vero libello. ⁊ hoc tenebat Mar.
Sil. qd̄ puto verū, ꝑ l. plus cautionis. j. de reg. iur. ¶ Ulterius
opp. ꝙ nō requirat̃ fideiuſſor, vt ſ. e. l. j. §. ſtipulationū. Sol. Re
gulariter requirit̃ fideiuſſor: ſed fallit in caſib. vt ibi. ¶ Itē op.
ꝙ qn̄ꝫ pignora de neceſſitate requirant̃, vt inſti. de ſatiſda. §. ſi
vero aliquis. Dn̄t quidam, ibi ſpeciale, qn̄ dn̄s ſatiſdat ꝓ ſuo
ꝓcuratore: vel verius, ibi nihil dr̄ de pignore qd̄ tradatur, ſꝫ dr̄
de hypotheca. Unde cogitur bene quis obligare bona, non tn̄ pi
2 gnora tradere, vt hic. ¶ †Quero, an hoc ſit verum indiſtincte,
ꝙ quis cogatur obligare omnia bona ſua cum fideiubet, vel dat
fideiuſſorem: gl. non determinat. puto hoc eſſe arbitrio iudicis
remittendum, vt ſ. eo. l. ij. in fi. que iudex arbitrari dꝫ, qn̄ dn̄s ꝓ
ſuo ꝓcuratore ſatiſdat, vt in d. §. ſi vero aliquis. Item, qn̄ quis
non tenetur, niſi ad ſimplicem cautionem, l. filio. ſ. leg. no. ca. Et
c hoc indiſtincte approbat conſuetudo[c], vt ſemper bonoruꝫ obli
3 gatio interſeratur. ¶ Quero, † quid ſi dat fideiuſſorem aliqueꝫ,
d qui non poſſidet immobilia an ſufficiat:[d] Dy. remittit ad nota
4 ta in auth. de exhiben. reis. §. ſancimus. dic vt ibi. An † auteꝫ ſit
idem, ſi in aliquis ꝓmiſit cauere idonee, vtrum tunc ſufficiat nu-
da ꝓmiſſio cum hypotheca bonorum: Gl. paruula vr̄ dicere, qd̄
e ſic, in l. ſi mandato Titij. in fi. ſ. man. Sed non puto verum[e], qꝛ
ꝓmiſſio cum hypotheca dr̄ nuda ꝓmiſſio, d. l. filio. ⁊ qui tenetur
ad nudam ꝓmiſſionem, tenetur ad hypothecam, vt ſ. dixi. Dꝫ
ergo verbum idonee, aliquid operari. Aut ergo gl. illa nō bene
dicit, aut aliter dꝫ intelligi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Opp. ad primam lect. Qn̄ quis tenetur ſatiſdare, vtrū
liberet̃, ſi vult dare pignora, ⁊ non fideiuſſores: Gl. ſunt ꝯrie, vt
hic, ⁊ per Bar. in d. l. j. quas gl. tn̄ doc. ibi poſt Bar. vn̄r concor
dare, vꝫ, ꝙ gl. hec, ⁊ ſimiles, ꝓcedant, qn̄ ſimpliciter profertur
verbum, ſatiſdare, a lege, vel ab homine: ſecus ſi dicat, ſatiſdet
cum fideiuſſore: qꝛ tunc forma eſt ſeruanda, ⁊ tunc ꝓcedunt gl.
ꝯrie. facit l. Paulus. ſ. de ſol. ⁊ l. fi. §. deteriorem. de vſu ⁊ habi-
tatione. vel hic loquitur qn̄ creditor velit, ꝯrie gl. loquuntur, qn̄
creditor nolit, cogita. Vide etiaꝫ Bal. in d. auth. offeratur. ⁊ dt̄
ſing. Bar. ꝙ ſi Ptās tenetur ſatiſdare ante introitum officij, ꝙ
ſi eſt idoneus, ſoli cautioni cum hypotheca creditur. Ita dixit i
l. quicūqꝫ. C. de fun. patrimo. li. xj. dicit ēt ſing. Bal. in l. ſcien-
dum. j. quorum appel. ꝙ ſi ſtatutum dicit ſatiſdationem preſta-
ri ſm̄ qualitatem perſone, ꝙ non honeſte vite, ⁊ ꝓbate fidei, ſuf-
cit ſola cautio. ⁊ ad qōnem Bar. hic, an in ſatiſdationib. preto-
rijs partes poſſint facere, ꝙ detur pignus ꝓ fideiuſſore, vide gl.
in l. j. C. de fideiuſ. ⁊ ibi Bal. ꝙ ſic, ⁊ tunc non erit pretoria, ſꝫ di-
cet̃ conuentionalis, vt per gl. ⁊ Bar. in l. j. in fi. ⁊ in l. in cōuētio-
nalib. ſ. de ver. obl. An autem parte inuita hoc fieri poſſit. Iac.
Bu. in d. l. j. de pc. ⁊ in d. l. qui ſatiſd. cog. tꝫ, ꝙ non, vide Cyn. in
d. l. j. C. de ꝓc. ⁊ ibi etiam Flo. qui limitat, qn̄ lex vteretur verbo
ſatiſdare, ſeu cauere, ſed vbi lex expreſſe diceret de fideiuſſore,
tunc ſecus eſſet: que limitatio fuit Bal. ibi in fi.
b Alex. ¶ Dꝫ exponi. Idem tꝫ gl. in l. j. C. de ꝓc. Vide ibi etiā
quod dixi in l. j. qui ſatiſ. cog.
c Alex. ¶ Approbat conſuetudo. Idem Bar. in l. ſi prius. in ꝓ.
q. ſ. de ope. no. nun. ⁊ Imo. ⁊ Pau. de Caſ. in l. diuortio. §. inter
dum. ſ. ſol. mat. ēt Ange. in l. j. ſ. qui ſatiſd. cog. Facit tex. in §. ſi
quis autem ꝓ pecuniaria. auth. de ſan. epiſ. Sed ꝯ tn̄t Mo. in
d. l. ſi prius. ⁊ hoc, qꝛ per tex. in d. l. filio. vt leg. no. ca. apparebat
illam cautionem mediocrem, ⁊ non nudam, ⁊ primam opi. tenet
Bar. in d. l. in fi. qui ſatiſ. cog. ⁊ vide ibi Alex. Et quis teneatur
cauere cum pena, vide gl. in d. l. fi. §. ſi dubitet̃. ſ. de iudic. ⁊ dixi
in l. ſancimus. C. de verbo. ſign. poſt Bal. ⁊ Bar. j. eo. l. fi. ⁊ dixi
poſt Bar. in d. l. j. in fi. qui ſatiſ. cog.
d Alex. ¶ An ſufficiat. Vide Alex. in l. fi. in prin. qui ſatiſ. cog.
e Alex. ¶ Non puto verum. Hoc tꝫ Spe. de pignorib. ⁊ alijs cau-
tionib. ⁊ ibi per Io. Cal. ⁊ Bal. in l. executorem. C. de exe. rei iu.
Pau. de Ca. in conſi. xxxviij. inci. in Chriſti nomine amen, pre
fatum teſtm̄. ⁊ vide in conſi. ccxxxvj. circa fi. qn̄ dicat̃ cōgrua cau
tela. Qn̄ dꝫ cautio preſtari arbitrio iudicis, qualiter dꝫ arbitra
ri, vide Bal. in l. fi. C. de pe. here. ⁊ in l. ſancimus. C. d verb. ſig.
Adde Oldr. ꝯſ. lxviij. vbi dt̄ qd̄ Papa ſemel in conſiſtorio dixit,
quod cum dr̄ idonea cautio, non ſufficit obligare fundos.

LEX VIII.

Paulus.

Ad euidentiam debetis ſcire, ꝙ he-
res inſtitutus ſub ꝯditione, pōt petere
bonorum poſſeſſionem. l. ij. §. ſi ſub ꝯditione. ſ. d bon.
poſ. ſm̄ tabulas. ¶ Opp. de l. inter oēs. ſ. qui ſatiſd.
cog. Huius timore hec lex legitur duob. modis. Primo, Pau
lus notat reprobando quod ſequitur. Alio modo Paulus no
tat reprobando quod ſequitur, vt gloſſ. clare dicit, que dicit be-
ne in omnib. preterquam in fi. ⁊ ibi, dum dicit, quod vbi agnouit
bonorum poſſeſſionem, non ſatiſdat, ⁊c. qꝛ gl. eſt contra d. l. inter
omnes. nam ſine dubio tenetur ſatiſdare, vt ibi.

LEX IX.

In pretorijs.

Opp. de l. de die. in prin. ſ. qui ſatiſ. cog. Dn̄t quidaꝫ,
ꝙ ibi loquitur in ſtipulationib. interponendis: hic in
ſtipl'one iam interpoſita. Tu dic, ſiue ſit ſtipl'o inter-
poſita ſiue interponenda, pretoris eſt interpretatio. tn̄ in his q
pertinet ad preparatoria iudiciorū, interpretatur ꝓ actore, d.
l. de die. in alijs interpretat̃ ꝓut ei ſuggerit equitas. Opp. ſ. de
pac. l. veterib. ⁊ l. ſtipl'o iſta. §. in ſtipl'onib. ſ. de verb. obli. Sol.
Aliud in conuentionalib. ſtipl'onib. vt ibi: aliud in pretorijs, vt
hic, vt dicit tex. in l. in conuentionalib. ſ. de verb. obligat.

LEX X.

1 ☞ Stipulatio ſecunda quando continet idem quod prima, nō
valet.
2 Nouatione facta, an prima obligatio tollatur ipſo iure, vel ope
exceptionis.
3 Nouatio qualiter, ⁊ quando preſumatur tam in ſtipulationibus
pretorijs, quam conuentionalibus.
4 Nouatio, fit ope exceptionis, ſi promitto tibi dare deceꝫ in foro
Maij, ⁊ poſtea promiſi dare decem in foro Auguſti.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

5 Nouatio non dicitur facta, ſi poſt datos fideiuſſoꝛes alios dem,
niſi prima obligatio ſit renouata, ⁊ de ea facta mentio.

VAlerianus. Iſta lex eſt difficilis, ⁊ ſubti-
lis, ⁊ alias incipit, ſi preſes,
⁊ h. d. In ſtipl'onib. pretoꝛijs interuentu noue perſo
ne, nouatio non preſumit ipſo iure, ſed ope exceptio-
1 nis. ¶ Opp. † ꝙ ſcda ſtipl'o non valeat, l. qui bis. ſ. de ver. obl.
Dicit gl. non valent ambe, q2 ex vtraq; non pōt exigi inſolidū,
tñ vtraq; vꝫ, ⁊ hꝫ effectum. Tu dic verius, vt ibi dixi, ſm Ja. de
Aret. q2 ſcda non vꝫ, qñ continet tm̄, quantum prima: hic vero
continet aliud, ideo v, ſecunda. ¶ Item opp. de l. iudex. ſ. d re
iudi. Sol. hic loquitur in ſnia interlocutoꝛia, ibi in diffinitiua.
Certe idem puto, ſi iſta eſſet diffinitiua, ſm qđ dixi in l. j. in fi. co.
2 ti. ¶ Opp. † ⁊ nunc intro materiam nouationum, quam māni ꝑ
miſi me dicturum hic ⁊ vr̄, ꝙ per nouationem tollat prima ipſo
iure, non ope exceptionis, put hic dr̄: vnde vr̄ obſtare l. j. ſ. de
noua. ⁊ Inſtit. quib. mo. tol. ob. §. preterea. Dicit gl. hic pretoꝛ
voluit facere iſtam nouationem, ⁊ non ꝯhentes: nam ſi ꝯhentes
voluiſſent, prima eſſet ipſo iure ſublata. Contra hoc. op. q2 imo
ſtipulatoꝛ hoc voluit, cum interuentu noue perſone, ſm iſta tpa
preſumebatur nouatio, vt C. de noua. l. fi. ⁊ Inſtit. quib. mo. tol.
ob. §. preterea. Sol. dt gl. in verbo, voluerit, diſtingue tres ca-
ſus, aut agitur expꝛeſſe ꝙ fiat nouatio, ⁊ fiet. Aut nec expꝛeſſe,
nec tacite, ⁊ vtraq; obl'o remanet, ⁊ non fit nouatio, l. iiij. §. ſi ex
ꝯuentione. ſ. de re iud. Aut agitur tacite, ⁊ tūc remanet vtraq;,
ſed prima ope exceptionis remittitur, vt hic, niſi ſit actum, ꝙ re
maneat, arg. l. ſi fideiuſſoꝛ. in prin. ſ. qui ſatiſd. cog. Iſtud qđ gl.
dt, ꝙ qñ tacite agitur, non fit nouatio ipſo iure, eſt ꝯ tex. ⁊ gl. ſ. d
nouatio. l. j. ⁊ ij. put loquimur ſm hec tpa. Et ideo Gul. de Cu.
dt hanc gl. dicere verum in ſtipulationib. pretoꝛijs, nam in con
uentionalib. ſiue agatur tacite, ſiue expꝛeſſe, fiebat nouatio. Ita
nota ipſe in l. reſcriptū. §. ſi pacto. ſ. de pact. qđ ſatis plꝫ. Pet.
tñ, vt refert Cy. C. de noua. l. vlti. dt, ꝙ hoc eſt ideo, q2 ſtipulatio
interponitur cum alijs perſonis, ideo nouatio ipſo iure nō pre
ſumitur, qđ non plꝫ: q2 interuentu noue perſone, magis de facili
deberet preſumi nouatio, d. §. preterea. Inſt. quib. mo. tol. ob. ⁊
d. l. vlti. C. de noua. ⁊ j. dicam. ¶ Item opp. ꝙ nullo mō fiat no-
uatio, niſi agatur expꝛeſſe, l. vlti. C. de noua. ⁊ d. §. preterea. Gl.
que eſt hic, dicit vnum mirabile, ꝙ in modo faciendi nouationeꝫ
nihil eſt immutatum: q2 tacite, ⁊ expꝛeſſe poterat fieri olim ⁊ ho
die: ſed in modo preſumendi nouationem fieri tacite, eſt immu
tatum. facilius. n. preſumebat olim, ⁊ difficilius hodie. Et hoc
tꝫ Jac. de Rauen. ⁊ dicebat eſſe ſuam opinionem, vt refert Cy.
in l. vlti. C. de nouationib. tñ quicquid dicat, eſt ꝯ caſum d. l. vlt.
⁊ d. §. preterea. ⁊ ꝯ id qđ tꝫ glo. in l. ij. ſ. de noua. ⁊ ideo dico, qđ
hodie eſt immutatum, q2 nouatio non fit, niſi expꝛeſſe agatur.
3 ¶ † Et ideo pꝛo declaratione preſentis materie, ſi queris qua
a liter, ⁊ qñ preſumatur nouatio, [a] dic, aut loqueris ſm iura anti
quiſſima ante tpa Digeſtoꝛum: ⁊ tunc ſiue addebatur, ſiue de-
trahebatur, interuentu cuiuſlibet noue perſone, preſumebatur
nouatio. ⁊ de iure iſto fit mentio in l. fi. C. de noua. ⁊ in d. §. preter
ea. ⁊ ibi gl. Aut loquimur ſm tpa Digeſtoꝛum, ⁊ tunc in ſtipu-
lationib. pretoꝛijs non fiebat nouatio ipſo iure, niſi expꝛeſſe age
retur hoc a partib. vt hic: ſed fiebat ope exceptionis. Si vero lo
b quimur in ſtipulationib. [b] conuentionalib. tunc aut ſecunda cō
tinet plus quam prima aut minus, aut tantundē, aut aliud pꝛoꝛ
ſus. Primo caſu preſumebat nouatio. Scdo caſu non preſume
bat, l. qui vſumfructum. ſ. de verb. obl. ⁊ l. ſi pupillus. §. ꝗ actū.
ſ. de noua. qđ intellige, qñ ſecunda continebat minus re. Si ve-
ro continebat minus tpe, dic, vt dicam j. in qōnib. Tertio caſu,
qñ continet tantundem, tunc aut interueniebat noua perſona, ⁊
c preſumebatur nouatio, [c] niſi eſſet actum, ꝙ eſſet duo rei, l. iij. in
prin. ſ. de duo. re. Aut nō interueniebat noua perſona, ⁊ nō pre-
ſumebat nouatio, l. ſcire debemus. in prin. de ver. obl. Quarto
caſu, non preſumebatur nouatio, niſi expꝛeſſe hoc ageret, l. fun-
dum Coꝛnelianū. ſ. de noua. Si vero loquaris ſm iura hodier
na Codicis, nunquā preſumit nouatio, niſi hoc actum ſit expꝛeſ
ſe, l. vlti. C. de nouatio. ⁊ d. §. preterea. tñ vbicunq; olim preſu-
d mebat nouatio tacite, hodie noua tio [d] fit ēt ope exceptionis, vt
no. in e. l. ij. de noua. Predicta oia ſunt vera in ſtipl'onib. coequa
libus. Sed ſi vna eſſet ſtipl'o pꝛincipalis, alia cēt penalis, an fiat
nouatio, dixi plene in l. ita ſtipulatus. circa ꝯꝛia vltime partis,
4 ſ. de ver. obli. ¶ † Quero, quid ſi ego pmiſi dare decem in foꝛo
Maij, poſtea pꝛomiſi dare decem in foꝛo Auguſti, an poteris
agere ex prima ſtipl'one. Dicit glo. ꝙ nouatur prima ope exce-
ptionis. Contra cum ſcda continuat minus tpe, cum pmittatur
in tps longius. ego non preſumit nouatio, d. l. qui vſumfructū.
Reſp. illud verū, qñ cōtinet minus re, ſꝫ ſi cōtinet minus tpe, q2
pꝛomittitur in tempus longius, ſemper vr̄ fieri termini pꝛoꝛo-
gatio. l. cum ſtipulatus ſim mihi a Pꝛoculo. ſ. de ver. obl. me-
5 rito nouatio fit ope exceptionis. ¶ Vltimo † quero, aliquis de-
dit fideiuſſoꝛem de iudicio ſiſti, ⁊ iudicatum ſolui, poſtea iterato
e dedit alios fideiuſſoꝛes, vtrum videatur [e] a prima obl'one receſ
ſum, vt primi fideiuſſoꝛes ſint liberati: Vr̄ ꝙ ſic, ope exceptio-
nis, per hanc legē. Sed non puto. Nā hoc dꝫ intelligi, qñ obl'o
pꝛincipalis eſt renouata, ⁊ noui fideiuſſoꝛes dati: ⁊ ideo puto, ꝙ
ſi ille, qui rn̄det accuſationi, ⁊ dedit fideiuſſoꝛes ſi iterato rn̄deat
⁊ pmittat, ⁊ iterato det alios fideiuſſoꝛes, pmi ſunt liberati ope
exceptionis, per hanc legeꝫ. Sed ſi poſt primos fideiuſſoꝛes da
tos alios daret, ⁊ iterum alios daret, nulla facta mentione pri
me obligationis, tunc primi fideiuſſoꝛes non eſſent liberati, ⁊ ſe
cundi eis accederent, arg. l. Titius. ſ. de fideiuſ.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Preſumatur nouatio. Qualiter, ⁊ qñ fit nouatio, vide
quod no. Bal. in l. pecuniam. ſi cer. pet. in fi. ⁊ que no. Bar. in l.
pacta nouiſſima. C. de pac.
b Alex. ¶ Loquimur in ſtipulationib. Et adde, ꝙ ſemper ex con
ſenſu partium pōt reſtringi effectus ſtipl'onis nouantis, ⁊ noua
te, vcꝫ non fiat ipſo iure nouatio, vel ſimilia, ſm gl. no. quā ibidē
no. Bar. in l. in perſonam. §. j. ſ. de pac. ⁊ ibi eſt ſing. gl. volens,
ꝙ ſtipulatio nouans tollit primam ipſo iure, qñ ſimpliciter in ꝑ
ſonam transfunditur: ſecus ſi cum alia miſceatur, per iſtum tex.
ſed Barto. ibi tenuit ꝯꝛium. ¶ Adde plures limitationes per
Alex. in l. ſi diuoꝛtio. de verb. obli.
c Alex. ¶ Preſumebat nouatio. Bar. idem tꝫ in l. qui bis idē. ⁊
in l. ſcire debemus. in prin. ſ. de ver. obl. ⁊ Bar. in l. ita ſtipula
tus. eo. tit. in opp. vlt. par. tex. ad intellectum l. duo ſocietatem.
⁊ in l. ſingularia. ff. ſi cer. pe. ⁊ vide in materia que remiſſiue ſcri
pſi in l. delegare. ſ. de nouatio.
d Alex. ¶ Hodie nouatio. Contrarium tenuit Bal. in l. certi con
dictio. §. ſi nūmos. in duob. locis. ſi cer. pet. ⁊ foꝛte melius Ja. d
Bel. in ſua diſpu. que incipit, in Chꝛiſti noīe, cauetur l. munici-
pali. ⁊ l. poſtquā liti. C. de pac. ⁊ Ja. Bu. in d. l. fi. C. de nouat. ⁊
Ray. in l. ſi pacto quo penam. C. de pac. ⁊ Gul. d Cu. ⁊ Bal. in l.
reſcriptum. §. ſi pacto. ſ. de pactis. ⁊ ꝯulg. in d. l. fi. ⁊ Bald. in l.
reſcriptū. Idem tꝫ Imo. ⁊ Lu. ⁊ Pau. de Caſt. hic. ⁊ idem tenet
Imo. i d. l. delegare. ſ. de noua. ⁊ ꝯul. in d. l. certi cōdictio. ⁊ Cy.
⁊ Ray. in d. l. fi. ⁊ Imo. Lu. ⁊ Pau. de Ca. in d. l. ij. ſ. de noua. ⁊
vide omnino Ang. in repe. l. j. C. de iud. Et qđ dixi, ꝙ ꝑ interuē
tum noue ꝑſone, non fiat nouatio tacite ꝓbat ſm quoſdam ꝑ d.
l. fi. ibi, vel aliam ꝑſonam adhibuerit. ⁊ ibi, nihil penitus pꝛioꝛis
cautele innouari. Nam dictio, nihil, eſt vl'is negatiua. l. ſi is qui
ducenta. §. vtrum. ibi, nihil. ſ. de reb. dub. ⁊ in l. ij. ſ. commu. di-
ui. ⁊ dictio, penitus, impoꝛtat idem, qđ omnino, l. ij. C. de edi. di.
Adri. tol. Archidi. in c. j. de ſupplen. negli. pꝛela. lib. vj. ſed ita
eſt, quod negatiua iuncta dictioni, omnino, ideꝫ eſt, qđ nullo mo
do. l. in naue Saufeli. cum gl. in verbo, omnino. ſ. loca. ergo, ⁊c.
l. qui vſumfructum. de verb. oblig.
e Alex. ¶ Vtrum videatur. Qñ prime obl'oni adijciunt vel ad-
dunt fideiuſſoꝛes noui, an ſit facta nouatio, adde ꝙ ꝑ opi. Bart.
eſt tex. cum gl. in l. iiij. §. ſi ex conuentione. in gl. in ver. pignoꝛa.
ſ. de re iud. ⁊ ibi limitat Pau. de Ca. niſi in ſecunda datione fi-
deiuſſoꝛis diceret, do iſtos fideiuſſoꝛes, vel iſta pignoꝛa. ſm qđ
prius erant per l. ſi rem. §. omnis, de pig. actio. ⁊ vide Bal. in l.
nouatione. C. de fideiu. ⁊ Imo. hic in xij. limita. ⁊ vide que dixi
in d. l. iiij. §. ſi ex conuētione. adde que ſenſit Bal. per no. in hac
lege conſi. cxliiij. lib. j. ⁊ vide Ro. conſi. cxxj.

LEX XI.

1 ☞ Pretoꝛijs in ſtipulationibus an quis cogatur penam pꝛo-
mittere, eſt arbitrarium.
2 Iudex quibus caſibus arbitretur penam pmittendam in ſtipu
lationibus pretoꝛijs.
3 Pꝛomiſſio facta de ſtādo de expenſis iuramento vel dicto tuo
an valeat.
Reductio ad arbitrium boni viri non datur, quādo aliquid eſt
commiſſum in liberam voluntatem, niſi dolus interuenerit.
4 Intereſſe an ſit triplex, vel vnum tantum.

IN huiuſmodi. Opp. de l. nō aūt. ſ. de
arbi. Gl. dt, qđ iſta lex
ꝯtinet ꝯſiliū, ꝙ certa pena inſerat, nō aūt, ꝙ ſi omitte-
ret, ſtipl'o vitiet. Facit ad hoc ſ. eo. l. in omnib. ij. Que
a rit gl. [a] vtrū ꝗs cogat pmittere penā: ⁊ arguit gl. ꝓ ⁊ ꝯ, ⁊ multū
1 ſolenniter. vt in ea pꝫ, finaliter determinat. ꝙ quis penā pmitte
b re [b] non cogat, niſi velit, l. ij. §. fi. ſ. qui ſatiſd. coga. ⁊ l. ſed ⁊ ſi ꝗs.
§. fi. ſ. ſi ꝗs cau. Idem tꝫ gl. in d. l. ij. §. fi. ſ. ꝗ ſatiſda. cog. Mar.
Sil. dicebat indiſtincte cogēdū certā penā pmittere hodie, pp
conſuetudinem. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua. ſ. de edil. edic. ⁊
idem tenebat Jaco. Butr. Alij dicebant diſtinguendum an hec

ſtipulatio interponatur ſuper re eſtimabili, & loquitur iſta gl. an ſu
per re ineſtimabili, & cogatur ꝓmittere certam quantitatem, l.
ꝓcurator ad exhibendum. §. ſi. ȷ. rem ratam ha. & l. iiij. ȷ. de cu-
ſto. re. Alij, vt Eld. dñt, hoc totum relinquendum arbitrio iudi-
c cis, l. j. in fi. ſ. eo. tit. Mihi vr̃, ꝙ omnes bene ſentiant. Vñ dico
ſic, an pena debeat inſeri, vel non, hoc eſt arbitrio iudicis relin-
2 quendũ, l. j. in fi. ſ. eo. tit. hoc aũt † dꝫ iudex arbitrari in caſib⁹.
Primo, ſi interponatur ſuper re ineſtimabili, d. l. ꝓcurator ad
exhibendũ. §. ſi. Secundo, qñ ſufficit nuda cautio ſine fideiuſſore
d q2 habere fideiuſſorem eſt difficile. Ita dixit gl.[d] not. in l. iij. §.
quãuis. ſ. ſi cui plus quã per leg. F alc. Tertio, qñ hec ſtipulatio
interponatur ad purgandum moram, ſeu ad euadẽdum aliquã
penam, vel obligationem, in quam incidat, tunc equum eſt, ꝙ cer
ta pena ꝓmittatur, & magna. Ita dicit gl. not. in l. iij. in fin. ſ. de
ali. iu. mut. cau. fac. Quarto, ſi eſt conſuetudo, l. ꝙ nolit. §. q2 aſſi
dua. ſ. de edi. edi. & l. ſi pignore. in fi. ſ. de pig. actio. & l. ſi prius.
3 §. j. de aqua plu. arcen. Querit † Dy. ſecundo[e], quid ſi in ſtipu
e lationib. ꝓmiſi ſtare de expenſis, & intereſſe tuo dicto, vel tuo iu
ramento, an valeat, & quid operatur talis ſtipl'o? Certe vꝫ, & ſi ar
bitrabitur, bene ſtabitur ſuo dicto, alias reduceretur ad arbi-
trium boni viri, l. hec venditio. ſ. de ꝯhen. emp. & l. in perſonaꝫ.
† §. generaliter. ȷ. de reg. iur. Ita dt Dy. † Spe. de pba. §. viden-
dum. verſi. quid ſi ibi dr̃. vr̃ dicere, ꝙ talis conuentio nihil ope-
retur. Do. Cy. in l. ſi quis in conſcribendo. C. de epiſ. & cle. dt, ꝙ
talis conuentio non vꝫ, q2 per hoc quis inuitaretur ad delinquẽ
dum, l. conuenire. ſ. de pac. dot. Non obſt. l. iuſiurandum, quod
ex conuentione. ſ. de iureiur. q2 poſt debitum ꝯctũ bene poſſum
alicui deferre iur̃m, ſꝫ debito ꝯhẽdo iur̃m deferri non pot̃, arg.
eius qd dicimus de pacto legis commiſſorie, ſ. an interponatur
ab initio, vel ex poſt facto, l. quamuis. alias incipit, Calipodius.
ſ. de ſol. Non obſt. l. Theopompus. de dote prele. q2 illud in vl
timis voluntatib. & hoc tꝫ Pet. Alij dñt, qd id qd dt Dy. ꝙ redu
cat ad arbitrium boni viri, non pcedit pp verba ſtipl'onis, ꝓmit-
to ſtare dicto tuo, vel ſimplici verbo tuo, vel tuo iur̃o, que verba
important meram voluntatem: ideo nõ eſt locus reductioni ad
arbitrium boni viri, l. cum quidam. de leg. ij. & l. fideicommiſſa.
§. quanquam. de leg. iij. & l. vtrũ. §. j. ſ. de re. dub. & l. fideicommiſ
ſaria. in fi. ſ. de fideicom. li. Quid dicemus? Puto ꝙ ſi ꝓmitto
ſtare ſimplici tuo dicto, ſeu verbo, vel tuo iur̃o, ꝙ iſtud me non
f obliget[f], quin ego poſſim reuocare, anteꝗ̃ tu declares. Caſus eſt
in l. ſi quis iuſiurandũ. C. de reb. cred. & iureiurãdo. vbi erat fa-
cta declaratio in iudicio, que hꝫ vim ſtipulationis, l. cum oſten-
dimus. §. ſi. ſ. de fideiuſ. tuto. & tñ poteſt reuocari, multo magis,
ſi hoc eſt factum ex iudicium. Sed poſtquaꝫ quis declarauit, di
co, ꝙ vꝫ eius declaratio: tñ dꝫ reduci ad arbitrium boni viri, l. ſi
libertus. ſ. de oper. libe. & no. in l. pe. ſ. de arbit. & l. ſi cum ea. C.
de dot. ꝓmiſ. & qd ibi no. per gl. & per doc. Nõ ob. ſi dicis, ꝙ per
hoc inuitatur quis ad delinquendum, q2 arbitriuꝫ boni viri tol
lit ꝯtrium. Non obſt. ſi dicis, ꝙ qñ confertur in ſimplicem volun
tatem, non hꝫ locum arbitrium boni viri: q2 ſemper intelligit̃,
dum tñ dolus abſit, l. creditor. §. Lucius. ſ. mãd. ſed dolus pre-
4 ſumeret̃, ſi plus debito arbitraretur, ergo, &c. Vltimo hec † lex
g facit ſm̃ Dy.[g] quod ſit triplex intereſſe, ſ. ſingulare, cõe, & conuẽ
tionale. Videtis hic, ꝙ ꝓmittitur certa quãtitas pro intereſſe.
Alij dñt, quod hic eſt caſus in ꝯtrium, ſ. quod non eſt niſi vnuꝫ in
tereſſe, hoc autem eſtimatur diuerſo modo, qñqꝫ eſtimatione ſin
gulari, qñqꝫ cõi, qñqꝫ eſtimatione conuenta, vt hic. Et hoc Pla.
conſueuit tractare C. de ſenten. que pro eo quod intereſt. & Dy.
ponit in c. mora. de reg. iur. lib. vj. & gl. ponit in l. j. in prin. ſ. de
actio. empt.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Querit gl. Adde Bar. in d. l. ij. §. ſi. per Bar. in l. ſanci
mus. C. de verb. ſigni.
b Alex. ¶ Penam ꝓmittere. Vide Bal. in l. iij. in prin. de cõdi.
ob cau. & in l. vniuerſa. C. de preci. impe. offe. & in l. ſancimus. C.
de verb. ſign. & in l. executorem. C. de exe. rei iud. Ang. & Imo. &
Pau. de Caſt. in l. diuortio. §. interdum. ſol. matr. & Imo. in l. ſi
prius. de ope. no. nun. Bar. in d. l. ij. §. ſi. & Inſti. de act. §. actio-
num. per Moder. gl. in l. ij. §. ſi dubitetur. ſ. de iudi.
c Alex. ¶ Arbitrio iudicis. Vide Bar. in d. §. quãuis. & no. Bal.
in l. vniuerſa. C. de preci. impe. offe. & Bald. in l. ſancimus. C. de
verb. ſigni. & in l. iiij. in prin. de condi. ob cauſam.
d Alex. ¶ Dicit glo. Eſt alia gl. in l. ij. §. ſi dubitet̃. ſ. de iudi. que
eſt ſingul. ſm̃ Ang. & Imo. in l. diuortio. §. interdum. ſ. ſol. mat.
& ſequitur Roma. conſi. xlj. in vltimo dubio.
e Alex. ¶ Querit Dy. Scdo adde Bal. in l. j. C. de ſen. q̃ p eo qd
intereſt. & Bal. in auth. iubemus. C. de iudi. quod not. Bar. in l.
Theopompus. de do. prele. Iac. Bu. & Bal. in d. l. iuſiurandũ
qd ex conuentione. & p do. Bar. in cõſi. clxviij. inci. quidam hñs
bona cõmunia. & alia quid p Imo. in l. cuſtodias. §. j. & §. ſi. in ſi.
de publ. iud. & Ant. de Bu. in c. ſinẽ litib. de dolo & cotu. & in c.
ij. de ſi. inſtr. & Spe. ĩ tit. de teſte. §. reſtat. ver. hoc tñ. ibi. xxij. Sꝫ
an iſtud pactũ trãſeat ad ſingularem ſucceſſorẽ, vide Bu. & Cu.
in l. cũ debitoris. C. de iud. in fi. Et qd in ſucceſſorẽ vl'i. p Ro. in
l. ſed eximendi. §. fin. ſ. ne quis eũ qui in ius voc. eſt Et iſtud fa-
cit an valeat pactũ, & ſtet̃ priuate ſcripture, de quo p Imol. in c.
cũ P. tabellio. de fid. inſt. p Bald. in l. Imperator. de ſtat. ho. &
qd dixi poſt Bal. in l. nuda. ſ. de don. Et illud dictum Inn. re-
fert et̃ Bal. in l. de quib. ſ. de legib. & Ang. in l. pactum inter he
redẽ. de pac. ſ. & vide Ro. in l. j. ſ. de iureiur. & in l. j. §. ſi. ſ. d ver
bo. obl. Et iſtis adde Bal. in l. ſed & ſi quis. §. queſitum. ſ. ſi qs
cautioni. & Bar. in d. l. iuſiurandum, quod ex conuentione. §. ſi. &
d. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. & Io. And. in tit. de pro-
ba. §. ſi. verſi. quid ſi de hoc.
† Claud. de Seyſſel. ¶ Ita dicit Dy. An autem tunc heres iura
re aut declarare poterit, vide Alex. conſi. liiij. vol. ij.
f Alex. ¶ Me non obliget. Ro. in l. j. ne quis euꝫ qui in ius voc.
& in l. qui bona. §. quidã. de dam. infect. & ante eum Gul. de Cu.
in l. cum debitoris. in fi. C. de iud. in diſcurſu vr̃ tenere, ꝙ iſta cõ
uentio non tranſeat ad heredem. Et no. ꝙ Papa nõ põ. facere
ꝙ ſtet̃ dicto partis ꝯ aduerſarium, tex. eſt iij. queſt. ix. can. indi-
cas. ¶ Et ad Bar. hic, adde do. Maria. Socy. in c. dilecti. in
gl. iij. de fo. cõp. Et adde, ꝙ inquantũ Bar. hic dt, ꝙ ꝓmittens
ſtare dicto, vel iur̃o alicuius ſuper expenſis. pot̃ ꝓmiſſionem re
uocare ante factam declarationem, quod do. Alex. in cõſi. cxxx.
col. ſi. ver. nec etiam predictis. in j. vo. dicit cõem opinioneꝫ eſſe
ꝯ Bar. in hoc, quem vide. & adde Socy. in conſi. xxiiij. vbi ꝙ di-
ctum Bar. hic circa iſtaꝫ reuocationem, quod pot̃ fieri qñ iuſta
cã ſuperuenit. & vide Alex. in d. conſi. cxxx. & ibi an requiratur
partis preſentia in dicta reuocatione.
g Alex. ¶ Facit ſm̃ Dy. No. quod arbitrer preſumitur in dolo,
ſi enormiter ledit. Et ſequitur Bal. in l. j. C. de his que pe. no. in
rub. C. de pena iudi. qui ma. iu. per Bar. in l. ſocietatem. §. arbi
trorum. ſ. pro ſocio. Et cum Bar. tranſit in hoc do. Ant. d Bu.
in c. finem. de dolo & contuma. & Bal. in c. j. §. item ſacramenta.
de pac. iuramen. fir. Allegat no. per Bal. hic, quod ſi enormiter
ledit, preſumitur dolo.

a Rem pupilli,[a] vel adoleſcentis ſaluam fore. Tit. vj.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Pupilli. No. quod paria ſunt ꝓmittere tutelam ſaluã
fore, & rem pupilli fore ſaluam, l. iij. C. de tut. & cu. quis ſatis non
ded. & Bal. in l. j. eo. tit.

LEX I.

1 ☞ Actione tutele agitur, tutela finita.
2 Tutor dat⁹ a iudice maiore nõ ſatiſdat: ſecus ſi dat⁹ a minore.
3 Tutor, vt poſſit adminiſtrare que requirantur.

1 CUm pupillo. Quero, † qñ pot̃ agi tutele actione? Gl.
dt qd tutela finita. l. niſi finita. ſ. de tu. & ra. diſtr.
2 Quero, † an omnis tutor teneat ſatiſdare? Gl. dt
qd ſic, niſi ſit teſtamentarius, vel datiuus ex inqſi
tione, vt inſti. d ſatiſd. tu. & cu. §. j. Alibi vr̃ gl. vel
le, qd indiſtincte oĩs tutor ſatiſdet: vt no. C. de tut. & cu. qui ſatis
nõ ded. l. j. Alibi gl. diſtinguit, & melius. Aut qs datus eſt ex in-
quiſitione a iudice maiore, & non ſatiſdat: aut a iudice minore, &
tũc ſic, vt no. in auth. vt hi qui ob. ba. perhi. res mino. §. fin. De
hoc p Cy. C. de tutorib. & curato. qui ſatis non ded. ſuper rubr.
3 ¶ † Quero, que requiruntur ad hoc vt tutor poſſit adminiſtra
re? Dicit gl. qd ſatiſdet in caſib. predictis. Item, qd iuret bene
adminiſtrare: vt in auth. vt hi qui obl. hab. perhi. res mi. §. fina.
Certe, & alia plura requiruntur, vt no. ſ. de leg. tut. l. legitimos.
eo addito, quod defenſionem promittat ſm̃ formaꝫ legis vlt. §.
defenſionem. C. de admi. tut. & ibi de hoc per doct.

LEX II.

1 ☞ Proprium melius eſt quam commune.
2 Actio vtilis acquiritur pupillo ex ſtipulatione notarij ſine ceſ-
ſione in ſtipulationibus pretorijs.
3 Actio vtilis, nobis queritur ſine ceſſione in ſtipulationibus cõ-
uentionalibus per notarium, vel alium officialem publicum.
4 Notarius quando ſtipulatur nomine alieno, debet dicere, pro-
mittis mihi notario tanquam publice perſone, ſtipulanti nomi-
ne, & vice omnium.
Notarius preſumitur ſtipulari tanquam publica perſona, & no
mine omnium, quorum intereſt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN